

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ

PL ISSN 0546-1960

NR INDEKSU 366714

<http://niva.iig.pl>
redakcja@niva.iig.pl

№ 17 (2815) Год LV

Беласток, 25 красавіка 2010 г.

Цана 2,50 зл. (VAT 0%)

Міхась СЦЕПАНЮК

— Мы тут на тое, каб ушанаваць памяць усіх ахвяр трагедыі. Гэта трагедыя ўсёй нацыі, — твая словы найчасцей можна было пачуць ад людзей, якія ў суботу сабраліся ў Варшаве на галоўных жалобных урачыстасцях у гонар ахвяр загінуўшых 10 красавіка ў авіякатастрофе пад Смаленскам. Не інакш было і ў нядзелю ў Кракаве на пахаванні Леха і Марыі Качынскіх.

Ужо ад суботы, калі ўся Польшча даведлася аб катастрофе прэзідэнцкага Ту-154, Варшава, а дакладней прэзідэнцкі палац, стала ў цэнтры ўвагі ўсяго грамадства. Тут людзі спантанна прыносілі кветкі, запальвалі знічы. У аўторак, 3 дні пасля трагедыі, сустрэкаў я людзей, якія з'явіліся пад прэзідэнцкім палацам у чацвёрты або і ў пяты раз.

— Нешта цягне мяне ў гэтае месца, стоячы тут лягчэй перажываць, чым сядзячы ў хаце, — сказала мне пажылая жанчына.

У суботу на пляцы Пілсудскага ў Варшаве з'явіліся сотні тысяч людзей з усёй Польшчы. Арганізаваныя былі адмысловыя цягнікі, якія прывозілі іх у Варшаву з усіх куткоў краіны.

Ад стараны Кракаўскага прадмесця вялікая канструкцыя — сцена-альтар са здымкамі ўсіх загінуўшых у авіякатастрофе пад Смаленскам. Яшчэ да 10 красавіка многія з іх былі палітычнымі сапернікамі, а ў 8:56 спалучыла іх супольная людская трагедыя.

Хіба найбольш кранальныя словы тысячы сабраных пачулі ад Мацея Лапінскага — шэфа кабінета прэзідэнта Качынскага.

— Не маю слоў, каб выказаць жаль і боль, — сказаў ломкім голасам Лапінскі. Звярнуўся таксама да прэзідэнта Качынскага, гаворачы: — Словы „патрыятызм“ ды „гістарычная памяць“ не былі для Цябе пустымі гукамі.

Яшчэ да гэтага вядомы польскі акцёр Артур Жміеўскі зачытаў яшчэ раз усёй Польшчы ды ўсяму свету прозвішчы ўсіх загінуўшых пасажыраў апошняга рэйсу прэзідэнцкага Ту-154. Пад Смаленскам, як паўтаралася гэтае на працягу ўсяго тыдня, загінула эліта польскага грамадства. Не толькі палітыкі, але і грамадскія дзеячы, вайскоўцы, чыноўнікі, духоўныя.

— Гэта такія нашыя патрыятычныя рэкалекцыі, — сказаў мне мужчына, які ішоў на пляц Пілсудскага ў Варшаве з бел-чырвоным сцягам з чорнай стужкай. Дарэчы, так у Варшаве, як і ў Кракаве, але і на працягу ўсяго апошняга тыдня палкі паказалі, што ўмеюць супольна перажываць цяжкія хвіліны ў цішыні і задуме. Пра годны падыход

Апошняе развітанне

да ўсёй жалобы няхай сведчыць тое, што сярод 180 тысяч людзей, якія перайшлі праз прэзідэнцкі палац каб аддаць пашану Леху і Марыі Качынскім, не аднаставана ніводных сур'ёзных інцыдэнтаў, хаця людзі чакалі ў чарзе па 12 гадзін.

Паколькі ў Варшаве ўрачыстасці засяроджваліся на агульнанацыянальнай жалобе, то падчас пахавання прэзідэнцкай пары нашмат больш гаварылася пра Леха і Марыю Качынскіх, намнога больш было таксама сцягаў „Салідарнасці“, з якой звязаны быў Качынскі.

— Уязджаў я ў Кракаў на машыне ў 8:30 і не было больш машын, чым у звычайны дзень, — пачуў я ад мужчыны з Бохні на адной з кракаўскіх вуліц.

Яшчэ да ўрачыстасцей у Кракаве гаварылася, што ў горадзе з'явіцца нават каля мільёна людзей. Магчыма з-за гэтых прагнозаў ды з-за вулканічнага пылу, які затрымаў шматлікія замежныя дэлегацыі, у Кра-

каве з прэзідэнцкай парай развіталася каля 150 тысяч чалавек.

Ужо з самых ранніх гадзін каля ўваходаў на кракаўскі рынак збіраліся людзі, каб заняць як найлепшае месца. Ужо ў 6:30 давялося мне сустрэць людзей з Вроцлава, Аполя, Замосця. Былі і старэйшыя, і малодшыя.

— Калі я была малая, бацькі вадзілі мяне на Блоні на папскія набажэнствы. Зараз прыехала я сюды з сынам, каб паказаць яму, што такое патрыятызм, але перш за усё — любоў да другога чалавека, — сказала мне жанчына, якая з самага ранку ішла з 12-гадовым сынам на кракаўскі рынак.

На ўрачыстасці ў Кракаве змабілізаваных было каля 5 тысяч паліцэйскіх з 8 ваяводстваў Польшчы. Усё для таго, каб урачыстасці прайшлі бяспечна і без інцыдэнтаў. Але не толькі паліцэйскія займаліся тымі, хто прыехаў у Кракаў, каб аддаць пашану прэзідэн-

працяг 2

Свае і іхныя 2

Віктар САЗОНАЎ

— Тут сабраліся розныя людзі. Але дзве катэгорыі прысутных я ведаю напэўна. Адна з іх гэта мае сябры і мае папличнікі. Другая — гэта тыя, каму задалі сюды прыйсці каб задаваць правакацыйныя пытанні, — адказаў на сустрэчы з выбаршчыкамі кандыдат у дэпутаты абласнога савета ад партыі БСДГ Лявон Карповіч...

Кшыштаф Путра 2

Мацей ХАЛАДОЎСКИ

Я зразумеў, як сапраўды справа маецца толькі ў час каляднай сустрэчы прадстаўнікоў беларускіх арганізацый Беларуска-польскага саюза, на якое ён прыйшоў — як віцэ-маршалак Сената — разам з прэм'ерам Казімежам Марцінкевічам. Такого тыпу сустрэчы (з такім нададзеным ёй рангам) яшчэ не было. Памятаю, як я яшчэ больш біўся ў грудзі, калі Кшыштаф Путра пакарыстаўся запрашэннем і павяўся на юбілей 50-годдзя „Нівы“...

Прэм'ер Паўляк у Гайнаўцы 4

Аляксей МАРОЗ

Большасць насельніцтва Гайнаўшчыны жыве па-за павятовымі цэнтрамі і менавіта многа жыхароў вёсак і невялікіх мясцовасцей сабраліся на сустрэчы з віцэ-прэм'ерам польскага ўрада і заадно міністрам эканомікі Вальдэмарам Паўлякам, наладжанай 9 красавіка ў Гайнаўскім доме культуры павятовым аддзяленнем ПСЛ (Польскай сялянскай партыі)...

Ён гаварыў матушку-праўду ў вочы людзям і ўладам 8

Іван СУХОЦКІ

У сваім жыцці я некалькі разоў сустрэкаўся з Аляксеем Карпюком. Нездзе ў пяцідзсятых гадах, калі я вучыўся ў Гродзенскім педінстытуце, нас з дзесятак студэнтаў запрасіў да сябе загадчык навучальнай часткі Марк Яфімавіч Лявіцкі і сказаў: „Вам, хлопцы, прыйдзеца паехаць у падшэфны калгас, у вёску Каменка Гродзенскага раёна і аказаць дапамогу ў пераборцы бульбы і другіх работах“...

Каля Нарваўскага нацпарку 9

Аляксандр ВЯРБІЦКІ

Фрагмент фундавага запісу Аляксандра Хадкевіча з 1510 года: „Во имя Божія Святыя Тройцы. Я Александръ сынъ пана Ивана Ходкевича, самъ свою доброю волею, безъ принуженія и порады людское, чиню знаменито симъ моимъ листомъ кому будетъ потреба ведати або чтучи слышати, што были есмо монастырь сорушили общину, во отчизне моей пуши у скраинъ реки Супраслы...“

Свае і іхныя

— Тут сабраліся розныя людзі. Але дзве катэгорыі прысутных я ведаю напэўна. Адна з іх гэта мае сябры і мае паплекнікі. Другая — гэта тыя, каму загадалі сюды прыйсці каб задаваць правакацыйныя пытанні, — адказаў на сустрэчы з выбаршчыкамі кандыдат у дэпутаты абласнога савета ад партыі БСДГ Лявон Карповіч.

А пытанне пра тое, хто сабраўся на сустрэчу з кандыдатам у дэпутаты ў Лунненскім доме культуры задаў мясцовы супрацоўнік ідэалагічнага аддзела. Гэтыя пасады ў незалежнай Беларусі з'явіліся зусім нядаўна, пры гэтай уладзе. Але ахвотных там працаваць багата. Ды гэта і не дзіва, бо працаваць трэба толькі языком, а заробак такі, як быццам бы працуеш рукамі, галавой і нават нагамі, без сну і перапынкаў на абед. Як некалі ў Савецкім Саюзе нампаліты. Работа не цяжкая, толькі даносы прыходзіліся пісаць на ўсіх. І на тых, з кім пагаварыў, і на тых, з кім разам піў гарэлку, і на тых, з кім жыць давялося ў адной кватэры і спаць у адным ложку. Можна быць таму, калі ў Беларусі з'явіліся пасады ідэалагічных супрацоўнікаў, у народзе іх прызвалі „намеснікамі па сэксе”.

— А вы Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь чыталі? — спытаўся ў ідэалагічнага супрацоўніка Станіслаў Шушкевіч, які рабіў перадвыбарчае агітацыйнае турнэ па Гродзеншчыне, і на такіх сустрэчах заклікаў выбаршчыкаў прагаласаваць за кандыдатаў ад яго партыі. — Там чорным па белым запісана, што дзяржаўнай ідэалогія быць не можа. Таму ваша пасада антыканстытуцыйная і незаконная. Вы проста абіраеце працоўны люд і яшчэ за тое, што гэты люд вас корміць, вы на яго даносіце.

Ідэолаг замаўчаў. Тут яму не было чым крыць. Але тыя, каго ён прывёў з сабой, працягвалі задаваць пытанні правакацыйнага характару на сустрэчах з другім кандыдатам у дэпутаты ад БСДГ Віктарам Дзесяцікам і ў Лунне, і ў Свіслачы, і ў Поразава. Пытанні ставіліся і кандыдату, і яго камандзе.

— А ці вы жывяце на тры мільёны беларускіх рублёў у год?

— А ці былі ў вас прыводы ў міліцыю?

— А ці не злоўжываеце вы алкаголем?

— А ці не сорамна вам, што вы развалілі такую вялікую краіну, Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік...

Гледзячы на ідэалагічных работнікаў, слухаючы іх пытанні, назіраючы за іх паводзінамі мне стала страшна. Вельмі страшна. Стала відавочным, што ў беларускім грамадстве штучна, але мэтна і паспяхова, унесены раскол. Раскол грамадзянскі, нацыянальнага маштабу. У што ён перарасце, аднаму Богу вядома. Але тое, што гэта не прынясе нічога добрага, вядома кожнаму чалавеку.

Колькі памятаю, у беларускім грамадстве такіх расколаў яшчэ не было. Ну, сварыліся суседзі за чужую курыцу ў сваім агародзе. Адны сварыліся, а другія смяяліся з іх. Пасля тыя ўжо, памірыўшыся, смяяліся са сваркі гэтых, што нехта чужы ўчастак выкасіў, не разбараўшыся дзе чый. Але каб вось так, у нацыянальных маштабах, такога яшчэ не было. Каб грамадства падзялілі на пытаннях атамнай станцыі, саюзнай дзяржавы, адносна да Еўропы, да прэзідэнта, да вертыкалі ўлады, да мовы, на якой сvaraцца... Гэта ж трэба дадумацца, каб раз'яднацца з-за таго, што ёсць супрацьлеглыя погляды на тое, як трэба абражаць адзін другога. Паруску, ці па-беларуску... Жах!

Толькі пасля гэтых сустрэч, паглядзеўшы на ўсё тое, мне стала зразумела, што інстытут ідэалагічных работнікаў сёння на Беларусі не толькі незаконны, але і злачынны. Яны прыходзілі на сустрэчы, ужо заранёў бачачы ў сваіх земляках, якія пайшлі на выбары, ворагаў. А за што? Наша ж канстытуцыя і іншая заканадаўчая база не толькі дазваляе абіраць і быць абраным, але і спрыяе гэтаму. Дык дзеля чаго стварылі цэлыя штаты людзей, якія жывуць не па канстытуцыі, як законапаласлуханыя грамадзяне, а па паняццях, як бандыты.

А іншыя грамадзяне, якія прыйшлі на сустрэчы, сядзелі і слухалі, стараючыся зразумець, пра што пытаюцца дзядзькі ад ідэалогіі. Яны пару разоў падымалі свае працоўныя далоні, каб узяць слова. Але дзе ж ты ўгонішся за тымі спрактыкаванымі ў такіх справах. І тады яны падымаліся без дазволу, і моцным ды рашучым голасам гаварылі тым ідэалагічным усё, што пра іх думаюць. А апазіцыйным кандыдатам проста жадалі поспехаў.

Віктар САЗОНАЎ

Фота Міхася СЦЕПАНЮКА

1 працяг Апошняе развітанне

цкай пары. На кожнай вуліцы, у кожным кутку дзяжурлі медычныя службы і, перш за ўсё, скаўты. Прыехалі яны з усёй Польшчы, каб дапамагчы ў спраўным правядзенні ўрачыстасцей. Падказвалі дарогу, інфармавалі аб цягніках, дапамагалі тым, хто у натоўпе на кракаўскім рынку прастаяў увесь дзень.

Паколькі Варшава мела адно месца, дзе ў суботу праходзілі жалобныя мерапрыемствы, у Кракаве ў нядзелю людзі маліліся ў трох месцах: зразумела, на кракаўскім рынку, на Блонях ды ў санктуарыі ў Лагеўніках.

У жалобнай імшы ў Кракаве, якую адслужыў кардынал Станіслаў Дзівіш, удзельнічалі замежныя дэлегацыі. Сярод гасцей, якіх колькасць памен-

ках звона Зыгмунта, які гучыць у Кракаве толькі падчас важных

Фота Міхася СЦЕПАНЮКА

для ўсёй нацыі падзей. Званіў ён, між іншым, калі памёр папа Ян Павел II. Зараз агучваў развітанне з прэзідэнтам Лехам Качынскім і яго жонкай Марыяй.

Апошнім акцэнтам урачыстасцей быў 21 залп ганаровага гарматняга салюту, які прагучаў у момант, калі труны з целамаі прэзідэнцкай пары змяшчалі ў саркафаг. 21 залп яшчэ раз абвясціў усяму свету смерць прэзідэнта Рэчы Паспалітай.

Вачыма еўрапейца

Кшыштаф Путра

За семнаццаць гадоў журналісцкай працы ў Беластоку я Кшыштаф Путра сустракаў неаднойчы. Найперш як дэпутата, пасля як раднага ваяводскага сейміка, наступным разам як сенатара, пасля зноў як дэпутата і віцэ-маршала Сейма. Я — быццам бы адукаваны інтэлектуал. Ён — пасля беластоцкага Механічнага тэхнікума, рабочы з амаль дваццацігадовым стажам на заводзе станковых патронаў „Ухвыты”. Я быў замалады, каб памятаць, як на гэтым заводзе ён сустраў „Салідарнасць”. Іншыя памяталі, так як мой першы беластоцкі шэф Ян Квасоўскі, рэдактар мясцовага выдання „Выбарчай газеты”, звязаны ў тыя мае ліцэйскія гады з Грамадзянскім камітэтам. Якраз у „Газеце”

я сустраўся з Кшыштафам Путрам першы раз. Быў тады ён у Беластоку адным з трох галоўных „разыгрываючых” у рэгіёне. Можна найважнейшым, наколькі я падлухаў пад дзвярыма ў час аднаго з пасяджэнняў Выбарчай акцыі Салідарнасць, на якім вырашалі, хто якія пасады і наводле якіх парытэтаў будзе займаць пасля ўстанавлення ўрада Ежы Бузка.

Наколькі памятаю, першы раз як журналіст „Нівы” сутыкнуўся з Кшыштафам Путрам толькі тады, калі дайшло да працэсу за быццам бы фінансавыя злоўжыванні ў нашай газеце (разбор закончыўся ачышчэннем ад абвінавачанняў пракуратуры і беластоцкай дэлегацыі Найвышэйшай кантрольнай палаты, якую кіраваў у той час прыхільнік Паразумення Цэнтр). Не да канца я мог пагадзіцца ў гэтым кантэксце з выказаннем Кшыштафа Путры ў СМІ, якое здалася мне завялікім спрашчэннем:

— У Польшчы меншасці могуць развівацца свабодна. Атрымліваюць ад урада і самаўрада датацыі на развіццё культуры.

А ў Беларусі людзі проста ідуць у турму.

Я падумаў тады, што кіруецца ён у адносінах да нашага, беларускага асяроддзя, кепскай воляй, а можа ў яго ёсць якіясь прадузятасці. Я зразумеў, як сапраўды справа маеца толькі ў час каляднай сустрэчы прадстаўнікоў беларускіх арганізацый Беласточчыны, на якое ён прыйшоў — як віцэ-маршалак Сената — разам з прэм'ерам Казімежам Марцінкевічам. Такого тыпу сустрэчы (з такім нададзеным ёй рангам) яшчэ не было. Памятаю, як я яшчэ больш біўся ў грудзі, калі Кшыштаф Путра пакарыстаўся запрашэннем і паявіўся на юбілеі 50-годдзя „Нівы”.

— Разнароднасць Падляшша гэта вялікі скарб РП. Я хацеў бы, каб „Ніва” мела магчымасць уплываць на тое, што адбываецца паміж Польшчай і Беларуссю і каб у Беларусі хутчэй магла працнуцца дэмакратыя, — гаварыў нам гасць.

Апошні раз бачыліся мы перад мінулагагоднімі канікуламі. Калі віцэ-маршалак Сейма пабачыў мяне ў парламенцкіх кулуарах, кінуні ў радасцю:

— *Wszelki duch, panie Macieju, co pana do Sejmu sprowadza?*

Мы ішлі сеймавым калідорам, а фотарэпарціёры і тэлеаператары абфатаграфавалі нашу пару, здаецца, „на ўсякі выпадак” — добрыя дзесяць хвілін. Я адчуў сябе тады як палітычная зорка! Тады Кшыштаф Путра інтэрпеляваў у справе неабходнасці пабудовы чыгуначных магістраль спалучаючых польскія марскія парты з Беларуссю і Украінай, якія — у яго перакананні — павінны прабягаць праз Падляшша. Дзяржасакратар ведамства інфраструктуры абяцаў, што гэтак будзе „ў далейшай перспектыве”. Кшыштаф Путра не дачакаецца рэалізацыі гэтай абяцання. А я сабе абяцаў, прыгаворваючы яго пасля трагічнага 10 красавіка, што па-журналісцку дапільную здзяйснення гэтай, але і іншых мараў віцэ-маршалака. Яго бацькоўскіх мараў аб зажытачым і разнародным падляшскім рэгіёне, моцнай Польшчы і дэмакратычным беларускім суседзе.

Мацей ХАЛАДОЎСКИ

МИРОН ХАДАКОЎСКИ нарадзіўся 21 кастрычніка 1957 года ў Беластоку. Архіепіскап гайнаўскі, генерал дывізіі Войска Польскага, прываслаўны ардынарый Войска Польскага. Вучыўся ў Варшаўскай духоўнай семінарыі (1972—1976), затым у Вышэйшай духоўнай семінарыі ў Ябланыне. У 1978 годзе пастрыжаны ў расафор і рукапакладзены ў дьяканы, а ў 1979 годзе ўзведзены ў іераманахі і пастрыжаны ў мантыю. З 1979 года кіраваў манастыром св. Ануфрыя і выкладаў у Вышэйшай семінарыі. Кіраваў аднаўленнем Супрасльскага Дабравешчанскага манастыра. У 1984 годзе атрымаў сан ігумена, а ў 1990 годзе — архімандрыта. У 1998 годзе выбраны епіскапам гайнаўскім, вікарыйем Варшаўскай епархіі і прызначаны прываслаўным ардынарыйем Войска Польскага, атрымаў званне брыгаднага генерала. У 2003 годзе абараніў доктарскую дысертацыю ў Хрысціянскай Багаслоўскай акадэміі (Варшава). З 2008 года — архіепіскап. Загінуў у авіякатастрофе пад Смаленскам разам з прэзідэнтам **Лехам Качынскім**. (біяграфічныя звесткі паводле be.wikipedia.org)

Ганна КАНДРАЦЮК

Варшава, 9 красавіка 2010 г.

— Хрыстос Уваскрос! — працягае ў мой бок руку палкоўнік Юры Зюзя. Сустрэаемся на пахаванні ўладыкі Мірана ля сабора св. Марыі Магдаліны ў Варшаве. У вачах смутак. Узрушанасць і жаль. Але і велікодная надзея.

— Архіепіскапа Мірана ведаю яшчэ з часоў, калі ён быў архімандрытам у Супраслі, — кажа мой субяседнік. — Калі яго назначылі кіраваць адрнарыятам, я яшчэ служыў у арміі. Мы супрацоўнічалі. Я і мае сябры вельмі шанавалі яго за адкрытасць і зычлівасць для людзей. Тэмпературу знаёмства мацавала свядомасць супольнага паходжання з Беластоцчыны.

— Я заўсёды размаўляў з ім па-беларуску, — успамінае палкоўнік Юры Зюзя, — і ўладыка часта гаварыў з намі на беларускай мове. Я і мае сябры з Беластоцчыны, якія служаць у польскай арміі, вельмі цанілі яго за падтрымку ў гэтай важнай сферы.

Палкоўнік Юры Зюзя пачынаў сваю службу пры іншай палітычнай сістэме, калі справы рэлігіі адсутнічалі ў такіх установах як войска. Пасля 1989 года, калі ў армію вярнулі душпастырскія паслугі, прываслаўныя адчувлі сябе больш вартаснымі.

— Ардынарыят вельмі патрэбны войску, — кажа мой субяседнік. — Калі ўзнік прываслаўны ардынарыят, мы адчувлі, што дзяржава ўспрымае нас як роўных.

— А ці паводле вас пакойны архіепіскап Міран меў вайсковыя зольнасці? — спыталі мы спадара Зюзя.

— У маім адчуванні ён вельмі добра падыходзіў да ролі камандзіра і генерала, быў добрым арганізатарам і кіраўніком людскога калектыву. Сумна, што адышоў ад нас такі добры і разумны пастыр.

* * *

Мітрапаліт Сава:

— У Катыні расстраляныя таксама прываслаўныя салдаты, — прыгадаў сваім вернікам і сабранай публіцы мітрапаліт Сава. — Там знішчаны і прываслаўны епіскап пакоўнік Сіман Федарэнька. Семдзсят гадоў пазней, 10 красавіка 2010 года, трагічна загінуў наш архіепіскап генерал брыгады Міран. Загінуў часна, на службе. У час дванаццацігадовага ўзначальвання прываслаўнага ардынарыята ён

Жыў і служыў для нашай грамадскасці!

Фота Адама Паўлоўскага

На месца спачывання архіепіскапа Міран выбраў Супрасльскі манастыр

пабываў на ўсіх дзяржаўных урачыстасцях у краіне, прыносіў душпастырскія паслугі ў краіне і за мяжой, між іншым, у Іраку і Афганістане. Як яго настаўнік і начальнік гавару ад імя Прываслаўнага Сабора: „Дзякуем табе!” У гэтым няшчасці для нас, веруючых людзей, хай будзе суцяшэннем той факт, што адышоў Ты ў светла-велікодныя дні, у час, калі адкрытыя царскія вароты і душы ідуць у рай. І мы ўсе вітаем Цябе словамі: Хрыстос Уваскрос!

* * *

На развітальную багаслужбу ў сабор св. Марыі Магдаліны прыйшло мора народу. Развітацца з пакойным архіепіскапам Міранам з'ехаліся прадстаўнікі мундзірных службаў з усёй краіны. Прыйшлі палітыкі і прадстаўнікі Каталіцкага ды Евангеліцкага касцёлаў. І народ. Між іншым, сустракаем вучняў і настаўнікаў Гайнаўскага белліцця. Пасля ў Супраслі сустрачым настаўнікаў і вучняў з бельскай „тройкі”, белліцця, нашых войтаў, працаўнікоў самаўрадаў. І звычайных людзей, якія палічылі сваім абавязкам прысутнічаць у гэтай сумнай сустрэчы.

— Я асабіста не ведала ўладыкі, — кажа Іаланта Радзіванюк-Кабзар з Варшавы, якая разам з мамай прыйшла развітацца з пакойным архіепіскапам Міранам. — Бо гэта наш архіепіскап. Нехта нам вельмі блізкі. Ён жыў і служыў для нашай грамадскасці.

Фота Ганны Кандрацук

„Ніву” чытаюць ва ўсёй гміне

У Нараўчанскай гміне Гайнаўскага павета чатырнаццаты нумар „Нівы” ад 4 красавіка 2010 года чыталі Міраслаў Галубоўскі, Тадэвуш Казлоўскі, Зіна Садойская, Андрэй Баканач, Раман Крышань, Надзея Болбат, Галіна Целушэцкая, Аляксандр Казлоўскі, Маргарыта і Юстына Смольскія, Галіна і Юрка Казлоўскія, Зіна і Мікалай Сахарчукі — усе яны з Новага Ляўкова; Тамаш Харкевіч (солтыс) і Лідзія Малішэўская са Старога Ляўкова; Галіна Бірыцкая і Ніна Ляткоўская з Плянты; Зіна Пацэвіч і Мікалай Галубоўскі з Нараўкі; Васіль Бельскі з Ахрымоў; Віталь Сухадола, солтыс Падляўкова і Сушчага Барка ды Віталь Харкевіч са Слабодкі.

„Ніву” № 14 прадалі ў крамах ГСу у Старым Ляўкове, Нараўцы і Плянце да 6 красавіка (усе 25 экзэмпляраў).

Чытач са Старога Ляўкова прасіў ніўскага карэспандэнта напісаць, што неабходна высечы кусты ў равах па-абал па ваяводскай шашы з Юшкавага Груда ў Навасады праз Нараўку — на адрэзку з Новага Ляўкова ў Нараўку, асабліва ад Плянты ў Нараўку.

Чытачы хочуць чытаць на старонках роднага часопіса больш пра Нараўчанскую гміну і суседнія (Гайнаўскую, Белавежскую, Нарваўскую і Міхалоўскую) ды пра Гайнаўку — найбліжэйшы горад.

Усім чытачам „Нівы” з Нараўчанскай гміны падабаюцца вершы Міры Лукшы, колішняй жыхаркі гэтай гміны (асабліва ўсхваляваў іх верш пра Тамару Саланевіч, якой род з Гушчэвіні). Некаторыя хваліліся, што чыталі яе кніжкі. А вось Уладзімір Клімюк з Плянты вельмі хоча мець кніжку Міры „Жывінікі з глыбінікі” і не ведае, дзе яе можна здабыць.

Дрэнна без пошты

У Старым Ляўкове (Нараўчанская гміна) пошта існавала да 1 красавіка г.г. Пратрывала 60 гадоў, а зараз яе няма. Не так даўно ездзіў цягнік у Гайнаўку і Цісоўку. Цяпер яго няма. Была школа — і тае няма. Ліквідавалі. А што засталося? Тое, што і састрэлым на вёсцы патрэбна: царква ў Старым Ляўкове і... могілкі ў Новым Ляўкове.

Калі зараз ліквідавалі пошту, дык бліжэйшая такая ўстанова знаходзіцца ў Нараўцы, да якой з Новага Ляўкова шэсць кіламетраў ды са Старога Ляўкова — восем. Ад першага красавіка (гэта не *Prima Aprilis!*) у Нараўку прыйдзецца ездзіць роварам або аўтобусам ПКС ці прыватным, ну, яшчэ можна ўласнай аўтамашынай.

Пошта ў Старым Ляўкове ў абсягу свайго абслугоўвання мела 14 вёсак і прысёлкаў: ад Барнацкага Моста да Лазовага ды ад Сушчага Барка па Касьяны. На пошце можна было адправіць заказнае пісьмо, тэлеграму або заплаціць рахункі за хатні тэлефон, электраэнергію ці за вадзі, а таксама пакласці або ўзяць грошы з ашчаднай кніжкі ПКО.

Брудныя дашкі

На прыпынках аўтобусаў гарадской камунікацыі ў Гайнаўцы па вуліцы 3 Мая ў 2007 годзе пабудавалі лёпкія, прыгожыя дашкі-паветкі. Але, па ўсім відаць, пра іх мала клапаціцца. Зараз яны і лавачкі пад імі брудныя, запаленыя і запэцканыя.

Гайнаўскае прадпрыемства гарадской камунікацыі павінна неадкладна дашкі памыць, а лавачкі нанова памалываць.

Янка ЦЕЛУШЭЦКІ

Тэкст і фота Аляксея МАРОЗА

Прэм’ер Паўляк у Гайнаўцы

Віцэ-прэм’ер і заадно міністр эканомікі Вальдэмар Паўляк выслушаў беларускіх песень у выкананні „Чыжэвян”

Большасць насельніцтва Гайнаўшчыны жыве па-за павятовым цэнтрам і менавіта многа жыхароў вёсак і невялікіх мясцовасцей сабраліся на сустрэчы з віцэ-прэм’ерам польскага ўрада і заадно міністрам эканомікі Вальдэмарам Паўлякам, наладжанай 9 красавіка ў Гайнаўскім доме культуры павятовам аддзяленнем ПСЛ (Польскай сялянскай партыі). На мерапрыемства прыбылі таксама беларускія дыпламаты з паслом РБ у Польшчы Віктарам Гайсёнкам, самаўрадавыя гмінныя і павятовыя ўлады Гайнаўшчыны і некаторыя самаўрадаўцы з Бельскага, Сямятыцкага і Беластоцкага паветаў, а ў канцэртнай зале ГДК можна было ўбачыць таксама святароў, прадстаўнікоў буйнейшых прадпрыемстваў, прадпрымальнікаў, кіраўнікоў шматлікіх устаноў і солтысаў. Частка сабраных разлічвала, што ўдасца ім расказаць пра свае клопаты, або хаця паставіць пытанне віцэ-прэм’еру Вальдэмару Паўляку, але, як пасля аказалася, з-за нястачы часу не ўсе жадаючыя паспелі гэта зрабіць.

Віцэ-прэм’ер Вальдэмар Паўляк спаткаўся з вучнямі і настаўнікамі Гайнаўскага белліцэя. Перад госцем з беларускімі песнямі выступіла „Знічка”, затым белліцэісты мелі нагоду паставіць віцэ-прэм’еру пытанні.

— Віцэ-прэм’ер Вальдэмар Паўляк расказаў пра поспехі ў польскай гаспадарцы. Мы пыталі гасця пра яго магчымы старт у прэзідэнцкіх выбарах, але не адказаў нам на гэтае пытанне. Спыталі таксама, што найбольш спадабалася віцэ-прэм’еру ў Гайнаўцы, а ён паказаў на першы рад, дзе мы сядзелі, — заявілі дзяўчаты са „Знічкі”, якія пазней у доме культуры разам з калектывам „Чыжэвян” і самаўрадаўцамі віталі гасця. — Мы рады, што мелі нагоду спаткацца з віцэ-прэм’ерам.

Вальдэмар Паўляк наведаў таксама павятовае бюро Агенцтва рэструктурызацыі і мадэрнізацыі сельскай гаспадаркі і паспеў з’ездзіць у Белавежскую пушчу, дзе дарогу гасцю з Варшавы перакрыў у лесе зубр. Дзеяч ПСЛ і ваяводскі радны Мікола Яноўскі, суарганізатар спаткання, прывітаўшы ў ГДК шматлікіх гасцей, выступіў з мультымедыянай прэзентацыяй пра Гайнаўскі павет, з дабаўкамі пра суседнія паветы. Звярнуў ён галоўную ўвагу на мясцовую эканоміку і яе патрэбы, важнейшыя прадпрыемствы, турыстычныя атракцыёны і грамадскае жыццё мясцовага насельніцтва. У галоўным пра гаспадарку гаварылі таксама віцэ-

прэм’ер Вальдэмар Паўляк і пасол РБ у Польшчы Віктар Гайсёнак. Віцэ-прэм’ер Паўляк гаварыў, што прыярытэтам Польшчы павінна быць гаспадарчае супрацоўніцтва з суседзямі, у тым ліку з Беларуссю. Разам з паслом Гайсёнкам звярнулі яны ўвагу на сумесную беларуска-польскую камісію па эканамічным супрацоўніцтве, якую з польскага боку ўзначальвае сам Вальдэмар Паўляк. Пасол Віктар Гайсёнак у час свайго выступлення расказаў пра эканоміку Беларусі, заяўляючы, што за апошнія 10 гадоў валавы ўнутраны прадукт РБ падвоіўся.

— Наша эканоміка стаіць на вытворчасці машын і іншага абсталявання, а таксама на сельскай гаспадарцы. Ажно 60% нашай прадукцыі мы экспартуем, а Польшча гэта наш другі партнёр па экспарце з ліку краінаў Еўрасоюза. Шкада толькі, што галоўнае месца ў гэтым экспарце ў Польшчу займаюць нафтапрадукты і ў агульным сыравіна. Затое пазіцыя экспарту з Польшчы ў Беларусь — устойлівая, бо абапіраецца на вялікую дыверсіфікацыю і высокатэхналагічныя прадукты, — заявіў пасол Віктар Гайсёнак. — Мы плануем павялічваць экспарт у Польшчу, асабліва ва ўсходнія рэгіёны. Бачым вельмі канкрэтны плён працы нашай двухбаковай камісіі па эканамічным супрацоўніцтве, напрыклад у справе будовы электрастанцыі ў Гродзенскай вобласці, якая мае карыстацца вугалем з Польшчы. Рэалізуецца ў Беларусі не толькі малыя і сярэднія праекты з польскім капіталам, але супрацоўнічае з намі і вялікі бізнес з Польшчы.

Першай выступіла воіт Гайнаўскай гміны Вольга Рыгаровіч, якая прасіла віцэ-прэм’ера Вальдэмара Паўляка пасадынічаць у справе газіфікацыі Гайнаўшчыны. Паводле ўступных падлікаў новазбудаванае Прадпрыемства будаўнічай керамікі побач Трывежы і іншыя спажыўцы будуць патрабаваць больш за 70 мільёнаў кубаметраў газу ў год. Скрытыкавала яна таксама прапановы пашырэння тэрыторыі Белавежскага нацыянальнага парку і разам з іншымі прамоўцамі хваліла працу пушчанскіх леснікоў. Уласнік прыватнай суполкі Марк Шчэрба ад імя прадпрыемстваў дрэвапрацоўчай прамысловасці і насельніцтва падаў петыцыю супраць пашырэння Белавежскага нацыянальнага парку. Паводле спадара Шчэрбы, у Міністэрстве асяроддзя рыхтуюцца загады, згодна з якімі без пашырэння тэрыторыі парку мела б быць абмежаваная высечка дрэў

у пушчы са звыш 100 тысяч кубаметраў у год, да 30 тысяч кубаметраў, а ад 1 сакавіка да 31 жніўня высечка дрэў мела б быць цалкам забаронена, каб птушкам не перашкаджаць спакойна выседжаць птушаняты.

Адказваючы на пытанні віцэ-прэм’ера Вальдэмар Паўляк гаварыў аб патрэбе газіфікацыі Гайнаўшчыны і заявіў, што ў нафтагазавай кампаніі PGNiG спраўдзіць, чаму пракладка газаводу да Гайнаўшчыны лічыцца нерэнтабельнай.

— Важна, каб асяроддзе было ў добравай форме, але не трэба кансерваваць яго. Не абгародзім жа пушчу плотам і не вернем яе ў XIX стагоддзе. Якраз чалавек неабходны ў змаганні са шкоднікамі, — заявіў віцэ-прэм’ер Паўляк.

— У справе пушчы віцэ-прэм’ер Паўляк не можа многа дапамагчы, але ад яго можа залежаць давядзенне да нас газу, бо як міністр эканомікі мае ж удзеянне на PGNiG, — заявіў Канстанцін Салавянюк, солтыс Трывежы, побач якой мае будавацца Прадпрыемства будаўнічай керамікі.

Іншыя сабраныя заклікалі правячых інвеставаць у мясцовыя дарогі, а старэйшы гаспадар выступіў з вострай крытыкай умоў у цяперашняй сельскай гаспадарцы.

— Сельская гаспадарка ляжыць у нас на плячах. Калі б не пенсіянеры, некаторыя дзеткі ўжо басаножа хадзілі б. Нашы гаспадары выразалі ўжо кароў і свіней. Малако прадаюць за цану ніжэй рэнтабельнасці яго прадукцыі, а і цана збожжа вельмі нізкая, — гаварыў павышаным голасам старэйшы гаспадар.

Адказваючы на гэтыя закіды старшыня ПСЛ Вальдэмар Паўляк звяртаў увагу на грошы з непасрэдных даплатаў да палёў, якія фінансава падтрымліваюць сялян, і прапанаваў стварыць кааператывы, у якіх лягчэй было б змагацца за вышэйшыя цэны сельскагаспадарчых прадуктаў. Госць гаварыў таксама пра гады, калі вельмі многа плацілася за збожжа, а разважаючы пра цану малака, звярнуў увагу, што ў гэтай справе вельмі многа залежыць ад саміх малочных прадпрыемстваў.

— Ведаю, што ў Пянтніцы плаціць гаспадарам нават па 1,5 зл. за літр малака, але яны прыдумалі адмысловы сырок, які вельмі ахвотна купляюць у Польшчы. Іншыя прадаўцы малочных вырабаў таксама павінны праяўляць сваю актыўнасць у наватарскім напрамку, — заявіў Вальдэмар Паўляк.

Адзін з прамоўцаў заявіў, што Падляшскае ваяводства таксама багатае ў залежы сланцу (лупняку), з якіх амерыканскія прадпрыемствы хочуць атрымліваць у Польшчы газ. Аднак віцэ-прэм’ер Паўляк астудзіў радасць сабраных, паведамляючы, што ў маі адбудуцца толькі першыя правэркі ці можна ў нас атрымліваць газ са сланцавых радовішчаў. Паводле гасця, дабыча такога газу на прадукцыйныя патрэбы можа распачацца неўзабаве за гадоў пяць, а толькі за гадоў дзесяць яшчэ ў больш масавым маштабе на патрэбы краіны. Сабраныя даведліся таксама ад віцэ-прэм’ера Вальдэмара Паўляка, што неўзабаве праз квартал з прыгранічных тэрыторыяў можна будзе ўжо ездзіць у Беларусь без візаў, згодна з падпісанай паміж Польшчай і Беларуссю дамоўленасцю аб малым памежным руху.

У доме культуры перад сабранымі выступіў дзівочы калектыв, які дзейнічае пры Павятовай пажарнай ахове ў Гайнаўцы і „Чыжэвян”. Госці наведалі таксама суполку „Пронар” у Нарве.

— Ніколі ў беларускай пісьменнасці не было аж столькі драматургаў, колькі ёсць сягоння. Каля дваццаці драматургаў напісала па больш чым пяць п'ес. Феноменам з'яўляецца тое, што пішуць яны галоўным чынам па-руску, у адрозненні ад паэтаў і празаікаў, якія ствараюць таксама па-беларуску, — гаварыў драматург, тэатральны літаратуры і даследчык старабеларускай літаратуры Сяргей Кавалёў у час чарговай сустрэчы з цыкла „Беларускія чацвяргі”, арганізаванага Кафедрай беларускай культуры Універсітэта ў Беластоку.

Народжаны ў Магілёве, пражываючы ў Мінску герой сустрэчы (год нараджэння 1963) ад даўжэйшага часу чытае лекцыі па гісторыі беларускай літаратуры ва Універсітэце Марыі Складоўскай-Кюры ў Любліне. У выдавецтве гэтай вучэльні паказваюцца перакладзены на польскую мову зборнік чатырох яго тэатральных п'ес: „Tristan i Izolda lub powrót romanu”, „Cztery historie Salomei”, „Teatr Franciszki Radziwiłłowej” і „Zmęczony diabeł”. Ставіліся яны на такіх прэстыжных сценах РБ як Нацыянальны тэатр імя Янкі Купалы ў Мінску, магілёўскі, гомельскі і мазырскі драмтэатры ці сталічны Тэатр беларускай драмы. Ягонныя п'есы ставіліся таксама ў лялечных тэатрах ды на радыё і ў тэлебачанні. „Сяргей Кавалёў канструюе свае драматычныя светлы на двух апорах: адной з іх з'яўляецца Гісторыя, другой — Жанчына”, — пісаў у люблінскім зборніку Лукаш Дрэўняк.

У час „Беларускага чацвярга” Сяргей Кавалёў раскажа пра тэндэнцыі і ўмовы развіцця сучаснай беларускай драматургіі. Паколькі сустрэча адбылася ў адзін з дзён агульнанацыянальнай жалобы пасля памерлых у авіякатастрофе пад Смаленскам, пачалася яна хвілінай маўчання ў гонар ушанавання памяці ахвяр гэтай трагедыі.

Сяргей Кавалёў пачаў свой даклад м.інш. ад сцвярджэння:

— Беларуская драматургія знаходзіцца цяпер у парадаксальнай сітуацыі. Каб яе зразумець, трэба ўспомніць нацыянальныя традыцыі і савецкую спадчыну тэатральнага жыцця.

На пачатку вярнуўся да XVI ст., калі школьны тэатр ставіў п'есы біблейскага характару. Пасля, пераходзячы да часу бліжэйшага сучаснасці — савецкага — сказаў:

— У агульнай тэатральнай прасторы ад Брэста да Уладзівастока драматургія не адрознівалася. Ставіліся тыя самыя п'есы пераважна маскоўскіх аўтараў. Беларускі-расійскія аўтары прысвячалі свае драмы айчыннай вайне, пераменам на вёсцы, калектывізацыі, крытыцы мяшчанства і дробных чыноўнікаў, але ўжо не вышэйшых рангам дзеячаў. Прыгадаў пры нагодзе Андрэя Макаёнка, які — на яго думку — у той перыяд як адзіны беларускі драматург займаўся праблематыкай агульначалавечай натуре з больш філасофскім характарам. Прыгадаў тут ягоную драму „Зацюрканы апостал”, якая да сёння, дарэчы, ставіцца на беларускіх сценах. Як сказаў, да гэтай пары застаўся ў Беларусі савецкі механізм арганізацыі дзяржаўнага тэатральнага жыцця: у кожным большым горадзе, па-за Мінскам, працуюць драматычны і лялечны тэатры. Яшчэ толькі ў Гомелі дзейнічае Маладзёжны тэатр. Змены наступілі на пераломе 1980-х і 1990-х гадоў, на хвалі нацыянальнага адра-

Тэатр парадаксальных сітуацый

Тэкст і фота Мацея ХАЛАДОЎСКАГА

дзяння. Паявілася новае пакаленне драматургаў. Супала гэта ў часе з адкрыццём у 1991 г. Рэспубліканскага тэатра беларускай драмы Вольная сцена Валерыя Мазынскага. Праграмным спектаклем гэтага тэатра была першая ў Беларусі драма абсурду аб таталітарызме „Галава” Ігара Сідарука. Пасля пэўнага перыяду маўчання гістарычнай драмай занялася легенда беларускай драматургіі з пералому 1970-х і 1980-х гадоў Аляксей Дудараў. З-пад ягонага пяра выйшла ў той перыяд м.інш. славуата „Чорная панна Нясвіжа”. Спасылаючыся на гэты час, Сяргей Кавалёў успомніў таксама аб ствараючай па-руску Алене Папвай, якая ў п'есах, такіх як „Баловні судыбы” ці „Путешественники в Нью-Йорке”, паказвала жыццё інтэлігенцыі ў постсавецкіх рэаліях:

— На пачатку дзевяностых гадоў у Беларусі ставілі польскую класіку Міцкевіча, Славацкага, Гамбровіча, Віткацыя. Вярнуліся да беларускай класікі Купалы, Дуніна-Марцінкевіча. Паявіліся часопісы „Тэатральная Беларусь” і штогоднік „Беларуская драматургія”.

У той час паявілася сістэма дзяржаўнага тэатра на п'есы беларускіх аўтараў. Пачалі арганізоўваць фестываль нацыянальнай драматургіі. На пачатку дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя на 23 прафесійныя тэатры былі беларускамоўныя: акадэмічны драмтэатры імя Янкі Купалы і Якуба Коласа ды Тэатр юнага глядача. Драматургічны дэбют Сяргея Кавалёва таксама наступіў у той перыяд (1991 г.). Гомельскі драмтэатр паставіў ягонага „Звар'яцелага Альберта”. Была гэта адзіная п'еса гэтага тэатра па-беларуску:

— Сёння шмат хто друкуе свае п'есы ў зборніках, але не ставіць іх на сцэне, аддаляецца ад тэатра.

У другой палове дзевяностых перасталі дзейнічаць у Беларусі тэатры-студыі: Альтэрнатыўны тэатр у Мінску і Незалежны тэатр у Гомелі. Наймалодшае пакаленне сённяшніх беларускіх драматургаў гэта людзі дваццаці-трыццацігадовага ўзросту:

— Незалежна ад таго, на якой мове пішуць, ствараюць цікавыя п'есы. Іх творчасць тэматычна і жанрава разнародная. Ёсць і псіхалагічныя драмы, і меладрэмы, і ў канвенцыі абсурду, і постмадэрністычныя фарсы, і сцэнічныя крыміналы.

На яго думку адным з найцікавейшых драматургаў наймалодшага пакалення з'яўляецца Андрэй Курэйчык, які друкаваў свае п'есы ў прэстыжных беларускіх часопісах „Архэ”, „Польмя”, „Нёман”. Між іншым, пералічыў імя Мікалая Халезіна, рэжысёра і дырэктара Свабоднага тэатра, аднаго з заснавальнікаў Ініцыятывы „Хартыя '97” і ягоныя славетыя ўжо п'есы „Пакаленне джынс” і „Я прыйшоў”.

— Аўтары ў Беларусі ведаюць, што калі ставіцца па-беларуску, трэба гэта рабіць так, быццам ставілася для глуханямых.

Дадаў:

— Беларускія драматургі не маюць выпрацаванага слэнгу. Выдумліваюцца штучныя канструкцыі, беручы словы з польскай ці рускай моў. У нашым тэатры беларуская мова больш музейная.

Адзначыў:

— Няма ў беларускіх тэатрах пасады цэнзара. Ёсць толькі аўтацэнзура самога аўтара ці дырэктара тэатра. Клопат мае таксама і ўлада. Заклікае пісаць аб сучаснасці, а пасля мае прэтэнзіі, што замала ў п'есах аптымізму. Глядач успрымае тэатр як забаву: прадстаўленне мае быць вясёлае, мае мець многа музыкі з танцамі і мусіць быць у ім любоўны матыў.

Сяргей Кавалёў прывёў тут прыклад адной інсцэніроўкі ў Беларусі „Іваны бургундскай прынцэсы” Вітальда Гамбровіча, якая канчаецца тым, што гераіня давіцца рыбінай косткай. Да адказных за спектакль падышлі жанчыны з тэатральнай абслугі і папрасіліся перад прэм'ерай: усё добра, ды ці канец п'есы не мог быць шчаслівым?!

У час сустрэчы ставілі Сяргею Кавалёву пытанні пра тое ці ставіцца сёння ў беларускіх тэатрах п'есы па творах Васіля Быкава:

— Ёсць традыцыя ў нашых тэатрах, што ставіцца што і раз штосьці пра вайну, значыць, якраз таксама і Быкава. Быкаў і Караткевіч цяпер якраз найбольш папулярныя ў тэатрах Беларусі.

Адказваючы на іншыя з пытанняў сказаў:

— У Беларусі занятак драматургіяй не з'яўляецца прафесіяй. Па-руску драмы пішуцца таксама таму, што могуць лепш прадацца. Што цікавае, больш моднай стала опера. Маім улюбёным тэатрам з'яўляецца Тэатр беларускай драматургіі — ён больш сучасны, не звязаны з акадэмічным музеем.

Яшчэ на іншыя:

— У нас ёсць мастацкі тэатр, але не маем вулічных тэатраў.

На канец прызнаўся:

— Калі пішу драму, дык забываюся пра тое, што я даследчык, бо гэта іншае мысленне.

Новае ў Нараўчанскай гміне

У мінулым годзе ў Нараўчанскай гміне (Гайнаўскі павет) шмат зрабілі, між іншым, у галіне пабудовы дарог. Паклалі асфальт на дарозе з Людвінова ў Стары Двор (на 2 800-метровым адрэзку) і ад моста на рэчцы Нараўцы за Старым Ляўковам у Капітаншчыну, а таксама на вуліцах у Нараўцы: Дубовай, Бярозавай, Сасновай, Свярковай і Валкавыцкага. Закончылі пабудовы тратуараў у Старым Ляўкове і па вуліцы Ліпавай у Семанюцы. У тым жа годзе адрамантавалі святліцу ў Старым Масеве. Закончылі пабудову санітарнай каналізацыі ў вёсках Лясная і Альхоўка.

У 2010 годзе ў Нараўчанскай гміне будзе пакладзены асфальт на дарогах ад ваяводскай шашы Юшкаў Груд — Бандары — Нараўка ў Слабодку ды з Заблотчыны ў Мінкаўку. Сёлета будуць адноўлены вуліцы Ціхая ў Нараўцы і Лугавая ў Семанюцы. Ужо ідзе рамонт святліцы ў Семанюцы ды перабудова пустуючага будынка прадшколя ў Нараўцы на святліцу. Будзе пабудавана каналізацыя ў Новую Луку і да дачных домікаў у Семанюцы. Плануюць разбудоваць існуючы ўжо амфітэатр над рэчкай у Нараўцы. Перад сцэнай будзе дашок для глядачоў.

Варта адзначыць, што ў пачатку сакавіка гэтага года перабудавалі электрычнае асвятленне ў вялікай зале ў святліцы ў Старым Ляўкове. Пра гэта паклапаціліся радныя з Новага і Старога Ляўкова ды члены праўлення суполькі Будаўнічая кэраміка Ляўкова.

Новае Ляўкова

Сышоў снег і...

У пачатку вёскі Новае Ляўкова (Нараўчанская гміна) на левым баку дарогі, калі хто едзе з Плянты, знаходзіцца пясчаны ўзгорак. За маёй памяці быў тут вятрак і стаяла драўляная хатка Закшэўскіх (мой бацька казаў, што пабудавалі яе са свірончак, які стаяў на нашым панадворку). Зараз па іх ні следу. Астаўся толькі пагорак (на яго баку ад дарогі сеялі жыта, грэчку, а таксам садзілі бульбу). З другога боку дарогі пагорак абрывісты. Ён узвышаецца над сенажацямі і рачулкай Баброўкай. Адтуль налятаў вецер і круціў вялікія ветраковыя крылы. На гэтым узгорку новаляўкоўцы восенню капалі ямы і сыпалі ў іх бульбу, буракі і моркву. У адліжныя зімнія дні ехалі „на ямы” і бралі дадому пару мяшкоў ці то бульбы, ці буракоў.

А зараз... Зараз тут г.зв. дзікая звалка непатрэбшчыны. 21 сакавіка г.г. і я бачыў у напалавіну засыпаных ямках іржавыя вёдры без донцаў, абабітыя гаршкі, банкі з-пад кансерваў, шклянныя і пластмасавыя бутэлькі. Дый увогуле чаго тут няма! Вось табе і экалогія!

Сёлетняй вясной на новаляўкоўскім пагорку неабходна навесці парадак. Мо ў рамках шырокавадомай акцыі „Прыбірання свету”?

Янка ЦЕЛУШЭЦКІ

Ганна Кандрацюк (zorka@niva.iig.pl)

Зорка

для дзяцей і моладзі

Роздумы ў час нацыянальнай жалобы

Беласток, 15 красавіка. Будынак ПШ № 4 пазначаны польскімі сцягамі з жалобнымі стужкамі. За парогам вітае нас чорна-белая нацценгазета. На ёй здымкі трагічна загінуўшай прэзідэнцкай пары. І звесткі пра месца страшных пакут: Катынь. У дні нацыянальнай жалобы ў школе гоман і хаос. Тое, што сталася ў краіне, цяжка зразумець дзецям. Ад хвалявання цяжка ім засяродзіцца на адной думцы. Цяжка ўсядзец на адным месцы. Але няма лепшага спосабу на траўму, чым размова, добрыя словы...

— Я не гляджу ўжо ў тэлевізар, — кажа Паўлік Гайнскі, — бо ад гэтага баліць галава. Замнога пра тое гавораць. Цяжка вучыцца, нешта рабіць...

— Я стараюся не думаць пра такія страшныя рэчы, — дадае Паўлік Савіцкі, — стараюся засяродзіцца на сваіх справах. Але гэта не атрымліваецца. Перад вачыма і так бачу чорную стужку.

— На ўроку фізкультуры наш клас хадзіў пад помнік Юзефу Піл-

фота Ганны КАНДРАЦЮК

Чацьвёртакласнікі - навучэнцы беларускай мовы з настаўніцай Святланай Ганчаровай

судскаму, каб пакланіцца ахвярам, — кажа Зося Масальская, — каб запаліць знічыкі. Пасля нам трэба было напісаць сачыненне пра тое, як даведаліся пра катастрофу, як тое перажываем...

— Як перажываем такую катастрофу? У такі час я ўспамінаю моманты, калі паміраў нехта з сям'і, — кажа Янка Конюх, — і думаю, якія яны былі важныя для нас. Пас-

ля іх смерці ніхто іншы не ў змозе заступіць іх нам, напрыклад, дядулі з бабуляй...

Пасля гэтых разумных слоў усе чацьвёртакласнікі дайшлі да аднаго вываду: трэба любіць сваю бабулю і дзеда кожны дзень, калі яны разам з намі, жывыя. Бо як прызналіся ўсе дзеці: часта патрабуем ад іх толькі падаркаў і грошыкаў. Пра рэчы хутка забываемся. памятаем

жарты, успаміны з жыцця, казкі ці песні. І нешта прыемнае і цёплае, што нараджаецца ад узаемнай любові.

— Бо бацькі, дзедка з бабуляй, сваякі, вучаць нас чагосьці добрага, найважнейшага, — сцвярджаюць згодна нашы сябры.

— Менавіта, чаго вучаць?

— Любові да людзей.

ЗОРКА

Лаўрэаты „Роднага слова – 2010“!

Тыдзень раней мы назвалі лаўрэатаў другіх месцаў, сёння трэціх. Пра паасобныя выступленні (нават, калі яны не былі ўзнагароджаны камісіяй) мы напішам у чарговых нумарах „Зоркі“.

Журы ў асобах: д-р Васіль Сегень, Яніна Плотовіч і Іаланта Грыгарук трэція месцы назначылі:

Катэгорыя: прадшколе:

Магдалена Андраюк з Рыбалаў, Юлія Баравік з Прадшколя № 14 у Беластоку, Марта Ваўранюк з Орлі, Якуб Казімерук з Новага Корніна.

Катэгорыя: класы I-III пачатковых школ:

Каміль Ярашэвіч з ПШ № 3 у Бельску-Падляшскім, Агата Максімюк з Рыбалаў, Гжэгаж Серафім з Гарадка, Наталля Міранчук з Орлі, Адам Лінг з Гайнаўскага дома культуры.

Катэгорыя: класы IV-VI пачатковых школ:

Патрыцыя Буркевіч з ПШ № 3 у Бельску-Падляшскім, Юлія Вакулеўская з Гарадка, Юлія Кендысь з Шудзялава, Павел Грушэўскі з Супраслі, Моніка Васілюк з Чыжоў.

Катэгорыя: гімназія:

Віялета Маліноўская і Эва Ба-

зылюк з Гімназіі № 3 у Бельску-Падляшскім, Якуб Андрацкі з Саколкі, Наталля Андраюк з Чыжоў.

Лукаш Зіневіч

Патрыцыя Буркевіч

Марта Ваўранюк

Павел Грушэўскі

Сямятычы (1)

Фота Аляксандра ВЯРБІЦКАГА

Фота Аляксандра ВЯРБІЦКАГА

У беларускай прасторы Падляшша мясцовасцю, пра якую гаворыцца няшмат, несумненна з'яўляюцца Сямятычы. Мала хто ведае гісторыю горада, таму прапаную ў нашую сённяшнюю вандройку падацца якраз у Сямятычы.

А вандройку па старажытнаснях гэтага горада пачнем з XV стагоддзя. Якраз тады, у 1431 годзе выдадзены быў прывілей на пабудову царквы Святой Тройцы. Хаця людзі пражывалі тут намнога раней, якраз пасля гэтай даты вакол царквы паўстаюць штотараз то новыя паселішчы. Сто гарадоў пазней сямятыцкія абшары абымаюць ужо 7 вёсак.

У 1542 годзе Сямятычы атрымалі магдэбургскае права ад караля Жыгімонта Аўгуста. У той жа час горад

атрымаў права арганізаваць кірмашы, традыцыя якіх захавалася да сённяшняга дня. Напрыканцы XVI стагоддзя ў Сямятычах пражывала амаль 2 тысячы чалавек. Згаданае стагоддзе адзначаецца таксама пачаткам засялення Сямятыч яўрэямі.

Буйное развіццё Сямятыч затармазілі падзеі з паловы XVII стагоддзя, а менавіта шведскі „платоп”. У выніку ваенных дзеянняў загінула 30% насельніцтва Сямятыч. Усё-такі мясцовасць вельмі хутка паднялася з упадку, тым больш што ўвайшла ў новую ролю. Дагэтуль важнейшымі гарадамі на гэтым абшары Падляшша былі Мельнік і Драгічын (пра якіх пісалі мы ўжо ў нашым цыкле). У выніку „платопу” абодва гарады былі моцна знішчаны. І таму якраз іх

важную ролю на гандлёвым шляху і пераправе праз раку Буг перанялі якраз Сямятычы.

Самае буйное развіццё горада мела месца ў XVIII стагоддзі. Якраз тады Сямятычы лічыліся адным з найбольш развінутых гарадоў на Падляшшы. Прычыніліся да гэтага магнаты з роду Сапегаў, якія ў той час валодалі горадам. Тады ў Сямятычах паўстала шмат важных устаноў і будынкаў. Да развіцця Сямятыч у многім прычынілася Анна з Сапегаў Яблоўская. Але пра яе і далейшыя лёсы Сямятыч прачытаеце ў наступнай частцы нашага цыкла.

Міхась СЦЕПАНЮК

Вершы Міры ЛУКШЫ

Ізабела

Сабачку белецькага мела
з Ізабеліна панна Ізабела.
Балонку-цюцьку з банцікам з атласу
паненка прысвятчала многа часу.
І імя ў сабачкі, ей у тон,
як у цукерачкі — Банбон.
Адзела Ізабела псіка ў фрак,
а ён: „Гаў-гаў!”, бы штось не так.
Цяў-цяў, а ў фрак не качу,
я гэты фрак парву і памачу!
Зняла фрак з псікі Ізабелка,
з Банбонавае белецькай кудзелькі,
у шэртку паглядзела: Ён паненка!!!
Дзяўчынец ж будзе пасаваць сукенка!!
Плацце ружовае Банбонаццы надзела
кёмлівая гаспадынька Ізабела.

Музыка з кайфам

Класічны беларус: Міхась Забэйда-Суміцкі

Час нацыянальнай жалобы ў Польшчы, які вызначыў фармат праграм на радыёстанцыях і тэлеканалах, за намі. Быў гэта перыяд, калі многія з нас, якія наогул цікавяцца сучаснай музыкай, звярнулі ўвагу ў бок класікі. Бах, Бетховен, Чайкоўскі, Шапэн, Агінскі... Пэўна шматлікія не разумеюць, што якраз іх слухаюць, перакліваючы хвалі чарговых радыёстанцый. Некаторым гэтага было замнога, не ў смак, іншым была гэта бадай адзіная магчымасць сутыкнуцца з класічнай музыкай у такім маштабе. У гэтым кантэксте варта хаця б словам успомніць пра вельмі блізкага нам беларускага класіка, не кампазітара, толькі опернага спевака!

Міхась Забэйда-Суміцкі нарадзіўся ў 1900 годзе вельмі блізка сённяшняй польска-беларускай мяжы, па яе беларускім боку. Прышлося яму змагацца з лёсам, які неслі гэтыя сусветныя вайны. Так як усяму ягонаму пакаленню чужымі не былі пераезды з месца на месца. Рана памёр бацька, а маці ў час першай вайны вывезлі ў Сібір. Міхась паехаў яе следом, закончыўшы раней настаўніцкую семінарыю (пачынаў яе ў Маладзечне, а закончыў у Смаленску ў 1918 годзе). У далёкай Сібіры пачаў вучыцца музыцы, ствараў хары і тэатральныя гурткі. Спяваў вядомыя оперныя партыі ў Харбінскім хоры, сярод іх

у операх „Айген Анелін”, „Рыгалета”, „Травіята”. Калі здабыў італьянскую візу, зразу пераехаў у Італію, дзе выступаў на сцэне опернага тэатра Ла Скала ў Мілане, адным з буйнейшых оперных цэнтраў свету. У 1935-1936 гадах даваўся яму нарэшце канцэртаваць па родных беларускіх землях. Тады працаваў ён на кантракце з операй у Познані, але, як чытаем у розных крыніцах, быў пасвараны з кіраўніком, бо не хацеў называць сябе польскім спеваком. Міхась Забэйда-Суміцкі быў і застаўся беларусам.

У развіцці папулярнасці на амерыканскім кантыненте перашкодзіла II сусветная вайна. Аднак ягоныя выступы трансляваліся ў Нью-Йорку раней.

У 1940 годзе, пасля цяжкай зімы ў ахопленай вайной Варшаве, пераехаў у Прагу. Там і застаўся да канца жыцця. Выступаў, запісваў песні, вучыў маладых. У 1960-х гадах яшчэ толькі адзін раз паехаў у Беларусь, у гэты раз савецкую. Пры нагодзе наведваў таксама нашае Падляшша.

Спяваў на шаснаццаці мовах (!), а ў час аднаго канцэрта здаралася яму спяваць нават на гэзясці, у тым ліку заўсёды па-беларуску. Пра родных кампазітараў не забываў ніколі, ніколі таксама не пакідаў народнага, беларускага рэпертуару. Адышоў ад нас у 1981 годзе, пакідаючы легенду таленавітага, нязломнага беларуса.

i_basovka@o2.pl

Польска-беларуская крыжаванка № 17

Запоўніце клеткі беларускімі словамі. Адказы, з наклееным кантрольным талонам, на працягу трох тыдняў дашліце ў „Зорку”. Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку № 13:

Столік, шум, пара, склеп, пралеска, вясна, кран, не, нож, як, акраса. Шпак, рок, сава, шклянка, лес, песня, шапка, на, тур, нос, маг, вежа.

Узнагароды, кампакт-дыск Генадзя Шэмета „Дзіцячыя песні”, выйгравалі Паўліна Паўлоўская з Бельска-Падляскага, Давід Анішчук, Эвеліна Клімюк з Новага Корніна, Агнешка Анішчук, Гжэсь Гіншт з Дубін. Віншуем!

Крыжаванка з сімваламі кніжкі і чарнымі клеткамі. Слова ўключаныя ў сетку: Eaka, Mieta, Żuraw, Koń, Żyła, Zło, Istotny, Cygan, Autobus, Kora, Styl, Noga, Trzy, Niewolnik, Ty, Bierz, Indyk.

Спартыўны юбілей

20 сакавіка ў беластоцкім Гістарычным музеі была адкрыта выстаўка, прымеркаваная да 90-х угодкаў мясцовага спартыўнага клуба „Ягелонія”, які зараз найбольш асацыюецца з нашым горадам.

Ва ўводным слове дырэктар Падляскага музея Анджэй Лехоўскі зазірнуў у мінулае беластоцкага спорту. Прыгадаў ён, што першы футбольны матч адбыўся ў Беластоку ў 1912 годзе паміж расійскай і нямецкай камандамі і закончыўся мірна — 2:2. А пачаткі сённашняй „Ягелоніі” трэба звязваць з мясцовым 42-м пяхотным палком, дзе спартыўныя ўзыходы пачаліся яшчэ ў час польска-бальшавіцкай вайны ў 1920 годзе.

На выставе, якая займае дзве залы музея, паказваюцца здымкі і экспанаты кранаючыя не толькі футбола. Раней у „Ягелоніі” працавалі і іншыя секцыі. На выставе ёсць згадка і пра фехтаванне, і пра веласпорт, і пра лёгкую атлетыку, і пра шахматы, і пра бокс... Магчыма, што я тым экспанатам прыглядаўся не надта пільна, бо здаецца мне, што няма ў іх ліку плавальных рэквізітаў; магчыма, што не ўдалося іх сабраць у калекцыянераў-балельшчыкаў. А згадаю я пра плаванне невыпадкова, бо пры маёй памяці адбылася падзея, якую нявыгадна ўспамінаць пры нагодзе ўрачыстага юбілею. Менавіта ў 1980-х гадах клуб прадаў крыты плавальны басейн па вуліцы Міцкевіча аднаму з банкаў, які ў ранейшым басейне абсталёўваў банкаўскі сейф; не быў гэта станоўчы ўклад „Ягелоніі” ў развіццё беластоцкага спорту. Дарэчы, у нашай ваяводскай метраполіі можна было заўважыць і своеасаблівы парадокс у мясцовых спартыўных вярхах: футбалісты „Ягелоніі” гулялі свае матчы на стадыёне „Гетмана” (ранейшай „Гвардыі”), а „гетманскія” баксёры біліся ў зале „Яг”. Апошнія залы таксама ўжо няма...

Зараз „Ягелонія” выдатна расхваляўвае сваіх балельшчыкаў. Сталася ўжо традыцыяй, што футбольныя прадстаўнікі Беластока, сабраныя амаль з усіх мацерыкоў планеты, не займаюць пазіцыі сярэднякоў польскай вышэйшай лізе. Яны прывычна ў ліку аўтсайдэраў, за якіх трэба ўсё хвалявацца, ці захавваюць спартыўны ранг горада, ці апусцяцца ў ніжэйшую лігу...

Такія разважанні можна снаваць у не надта круглы юбілей, але ж не за гарамі чарговы, найкрулейшы — стагоддзе. Вось менавіта да такой масцітай падзеі беластоцкія спартыўныя дзельчы хочучы прыгатавацца на ціп-топ. У памяшканнях новага стадыёна мае быць адведзена адмысловая зала, прысвечаная гісторыі беластоцкага спорту. І з гэтай нагоды арганізатары сёлетняй выстаўкі звяртаюцца да ўсіх, у каго захаваліся нейкія памятки з нашага спартыўнага мінулага, каб тых памятак не хавалі, але падключылі іху фонды чакаючага нас за дзесятку гадоў найкрулейшага юбілею.

Аляксандр ВЯРБІЦКІ

Іван СУХОЦКІ, Гродна

(Да 90-годдзя з дня нараджэння пісьменніка)

Ён гаварыў матушку-праўду ў вочы людзям і ўладам

У сваім жыцці я некалькі разоў сустракаўся з Аляксеем Карпюком. Не дзе ў пяцідзсятых гадах, калі я вучыўся ў Гродзенскім педінстытуце, нас з дзесятак студэнтаў запрасіў да сябе загадчык навучальнай часткі Марк Яфімавіч Лявіцкі і сказаў: „Вам, хлопцы, прыйдзеца паехаць у падшэфны калгас, у вёску Каменка Гродзенскага раёна і аказаць дапамогу ў пераборцы бульбы і другіх работах”. І ён адразу нам прадставіў кіраўніка нашай групы высокага, мажнага чалавека: Аляксея Карпюка, які ў той час працаваў у педагагічным кабінете метадыстам. Мы, студэнты-філолагі, ведалі, што Карпюк — малады пісьменнік, многія нават пра-чытвалі яго аповесць „У адным інстытуце”, якая была надрукавана ў часопісе „Польмя”. Мы пешшу дабіраліся да падшэфнага калгаса. Па дарозе Карпюк цікавіўся нашым побытам і вучобай, пытаў адкуль хто родам. І калі я сказаў, што родам са Свіслаччыны, то ён адразу ажывіўся, пасвятлеў і назваў мяне сваім земляком. Ён у час вайны партызаніў у Белаежскай пупчы і часта бываў у нашай вёсцы Грынкі, дзе я нарадзіўся. Увесь дзень мы плённа працавалі ў калгасе, перабіралі бульбу са скабцоў і адвозілі ў гумны. Разам з намі працаваў наш кіраўнік. І тады мне, маладому студэнту, запамяталася як Карпюк умеў размаўляць з калгаснікамі, цікавіўся іхнім жыццём, а яно было нялёгкім. Людзі працавалі старанна, але за сваю работу атрымлівалі мізэрныя працадні-палачкі, за якія атрымлівалі па сто грамаў зерня. І яшчэ ў вочы кінулася такая дэталі: пісьменнік умеў слухаць людзей, лавіў сочнае сказанае слова, якое потым клалася ў сувой ягоных твораў. Пасляваеннае жыццё студэнтаў было цяжкім. Па 15-20 чалавек прыходзілася жыць у адным інтэрнацкім пакоі, шмат часу траціць у чэргах, каб купіць буханку хлеба ці кілаграм цукру. На ўсё не хапала грошай. Дарэчы, Аляксей Карпюк ніколі не адказваў у нашых просьбах, заўсёды гаварыў: „Хлопцы, каса ў маёй жонкі — Інгі Анатолеўны”. І тут жа набіраў нумар дамашняга тэлефона і ласкава прасіў у жонкі, каб яна прыняла нас дома і аказала грашовую дапамогу, бо сам, відаць, цяжка перажыў вайну і студэнцкае жыццё.

Ішлі гады і другі раз нас звёў лёс разам у сямідзсятых гадах, калі я працаваў сакратаром райкама партыі ў Ашмянах. Адночы мне пазваніў сакратар абласнога камітэта партыі па прапагандзе А. І. Ульяновіч і сказаў: „Ці ведаеш ты Аляксея Карпюка?”. Адказваю яму: „Канешне, ведаю, нават усе яго творы перачытаў”. „Ну, тады малайчына! Хачу паведаміць табе, што заўтра ён прыязджае ў наш раён наконт правядзення юбілею Францішка Багушэвіча. Пастарайся звязіць яго ў Жупраны, Кушляны, ён раскажа табе, што трэба зрабіць”. На другі дзень, недзе ў поўдзень, з’яўляецца Аляксей Карпюк, ужо вядомы ў той час пісьменнік. Я сачыў за яго творчасцю, прачытаў аповесць „Данута”, „Пушчанская адысея”, „Вершалінскі рай”. Я ўспомніў студэнцкія гады, паездку з пісьменнікам у падшэфны калгас. Дастаў я тады ягоную кніжку „Дзве сасы” і папрасіў, каб аўтар аставіў свой аўтограф. Сваім разма-

шыстым почыркам ён напісаў: „Сваёму земляку — на добры ўспамін”. І сёння я сваім дзецям, унукам, знаёмым паказваю гэтую кніжку і раскажваю аб сустрэчы з празаікам. А тады мы ўтраіх: Карпюк, Яўген Цікота і я паехалі ў мястэчка Жупраны, дзе пахаваны Францішак Багушэвіч. Калісьці пасля смерці паэта быў на яго магіле пастаўлены арыгінальны помнік: драўляны крыж з выявай смыка і дудкі беларускай. Але ж час паклаў свой адбітак: крыж падніў, паваліўся і ніхто не клапаціўся, каб яго аднавіць. Для адводу вачэй, старшыня мясцовага калгаса Яфімаў, сам масквіч і рускі, паставіў звычайную цэментную пліту, ды і прозвішча і імя паэта напісаў па-руску. Аляксей Карпюк уважліва паглядзеў на магілу, пахадзіў па сцезцы ўзад і ўперад і незадаволена, смела, рашуча сказаў, гледзячы адкрыта нам у вочы: „Эх, хлопцы, хлопцы! Вы ж беларусы, сталі раённымі начальнікамі. Дый чаму не паважаеце сваю гісторыю, культуру, спадчыну. У вашых галовах толькі планы выканання малака, мяса. А культуру, нацыянальныя традыцыі хто будзе захоўваць, памятаць. Ці не сорамна вам глядзець на такі помнік Францішка Багушэвічу — класіку беларускай літаратуры! Вось паглядзіце на суседнюю Літву, як там берагуць нацыянальную культуру, спадчыну, любяць сваю мову”. Ён зрабіў кароткую паўзу і, заклаўшы па-карпюкоўску за спіну рукі, працягваў яшчэ шпарчэй хадзіць узад і ўперад. Мы апусцілі галовы і стаялі моўчкі, панура. Нам сапраўды было сорамна, мы не апраўдаліся, бо пісьменнік у вочы рэзаў матушку-праўду, адкрытую, горкую, але праўду. Затым мы моўчкі ехалі ў Кушляны, суседні Смаргонскі раён, дзе жыў геніяльны паэт. У тым часе домік Багушэвіча быў у запущаным стане. Пазней у дзевяностыя гады, калі старшынёй Вярхоўнага Савета Беларусі быў Станіслаў Шушкевіч, па-сучаснаму быў адрамантаваны музей паэта. А да гэтага там толькі размяшчалася сельская бібліятэка, у якой быў адзіны стэнд, прысвечаны паэту. На парозе сядзеў захавальнік гэтага доміка Міхал Ляпеха, сухарлявы, стары чалавек. Падворык не быў прыбраны, у вокнах былі выбітыя шыбы. Захавальнік сядзібы пачаў чытаць вершы паэта. Паслухаўшы, Карпюк спачатку пахваліў за

чытанне вершаў, а потым не стрымаўся і пачаў Ляпеху, таксама як нам, гаварыць матушку-праўду ў вочы: „Што, у вас няма рук, каб зашкліць вокны ці прыбраць са смецця тэрыторыю сядзібы?” У Ашмяны мы ехалі моўчкі, як вады ў рот набраўшы. А час бег шпарка, набліжаўся юбілей Ф. Багушэвіча, нельга было ўскладваць кветкі і вянкы каля такога помніка. Я вырашыў ехаць у Мінск на прыём да міністра культуры. Прыняў мяне Міхал Мінковіч прыемна, выслухаў і нашу просьбу задаволіў. Да юбілею паэта быў пастаўлены яму помнік.

Назаўжды запамяталася сустрэча з Карпюком у 1973 годзе. Мяне вызвалі на бюро абласнога камітэта партыі па ідэалагічнай рабоце. Я з размаху прыехаў у абкам партыі, падняўся на другі паверх, чакаю, калі мяне запрасяць на справаздачу. І тут у калідоры сустракаю Аляксея Карпюка. На твары яго нейкая разгубленасць, узбуджанасць. Разгаварыліся з ім. Пісьменнік сказаў, што на яго сфабрыкавалі персанальную справу, быццам у час вайны, знаходзячыся ў канцлагеры, меў сувязь з немцамі. Бюро гарадскога камітэта партыі выключыла яго з радыё КПСС. Каля дзвюх гадзін чысцілі яго на бюро абкама партыі і калі ён выйшаў адтуль успацелы, маўклівы, махнуў рукой і даў: „Выключылі мяне з радыё камуністаў”. У абарону Карпюка выступіў Васіль Быкаў у артыкуле „В железной раковине”, які быў надрукаваны ў „Литературной газете”. Вядомы пісьменнік лагічна і паслядоўна паказвае лёс Карпюка, яго адносіны з партыйнымі кіраўнікамі і даказвае, што ён ні ў чым невінаваты. Пазней бюро ЦК КПБ адмяніла рашэнне абкама партыі і Карпюк застаўся камуністам і не адступаў ад сваіх жыццёвых прынцыпаў, выступаў у друку, крытыкаваў смела дзяржаўныя органы, якія дапускалі промахі ў сваёй рабоце. Запамяталася яго выступленне на адным пленуме, дзе ён гаварыў: „Таварышы! Да чаго мы дажыліся. Напрыклад, у вітрыне крамы побач з партрэтам Леніна стаіць бутэлька гарэлкі”. Часта выступаў па абласным радыё з такімі пытаннямі: чаму гараджанам няма дзе здаць пустыя бутэльнікі і чаму на доме сувязі вісіць сапсаваны гадзіннік. Давялося мне прысутнічаць у лялечным тэатры, калі адзначалі 70-годдзе пісьменніка. Шмат было ўвогуле людзей, безліч віншаванняў. І тут пісьменнік, як заўжды, праявіў сваю сціпласць. У канцы вечара выступіў з кароткай прамовай, прасіў, каб яго высока не паднімалі да нябёс. І прывёў вась такі прыклад: „Ля крыжа сядзеў жабрак. Усе веруючыя праходзілі, кланяліся і маліліся. Жабрак думаў, што людзі аддаюць такую павагу яму. Аказалася, людзі кланяліся не яму, а крыжу. Так і на мяне не трэба маліцца. Я не Бог, я звычайны пісьменнік, пішу аб тым, што бачу і чую. Змагаюся, каб Беларусь была суверэннай, вольнай краінай”.

Аляксей Карпюк памёр 4 ліпеня 1992 года. Яшчэ ў той час у паветры вітаў дух перабудовы і дэмакратыі. Яго, як слыннага пісьменніка, пахавалі на ганаровым месцы. На магіле стаіць помнік з вялікага шматпудовага валуна і заўжды свецяцца жывыя кветкі.

Фрагмент фундамента запису Аляксандра Хадкевіча з 1510 года: „Во имя Божія Святыя Тройцы. Я Александръ сынъ пана Ивана Ходкевича, самъ свою доброю волею, безъ принуженія и порады людское, чиню знаменито симъ моимъ листомъ кому будетъ потреба ведати або чтучи слышати, што были есмо монастырь сорушили общину, во отчизне моей пуци у скраинъ реки Супраслы. И потомъ у томъ монастыри учинили есмо городъ нашъ на жаданіе игумена Пахнотя себе и слугамъ нашимъ на схованіе (...), иже имъ для доукы мирское общога монастыря жительства немошно дръжати. И просили мене абыхъ имъ далъ местцо отгуду переселитись у нашой же пуци и тое же реки Супраслы берегъ грудъ сухой, между дву источниковъ речок, Грабовки и Бирезовки. И мы (...) дали есмо имъ тое местцо, и тотъ монастырь тамъ преселити. И дозволилъ есмо имъ с тое пуци на мое, на мое будованіе дерево брати што будетъ потреба на тотъ монастырь и дрова и лучину и лыка и губы и ягоды брати и огородъ и садъ мети близъ монастыря, и сеножати прокосити, гдебъ было нешкодно ловищамъ нашимъ, и на техъ речкахъ вышписанныхъ сажавки рыбныя дръжати, и на реце на Супрасле язь. Тое все игумень з братею маюць мети вечно и непорушно к тому монастырю. (...) Богу милому ку чти и хвале и мне грешному на вечную память, з дозволеніемъ господаря нашого великого короля Жикгимонта Казимировича (...) далъ есмо церкви Божией на тотъ общи монастырь игумену и братии, мой отчизный дворъ и место Хворощу со всимъ и ничего на себе не оставляючи. И на пръвей церкви подаваня греческого и римского закону и з мещаны и слугами, и з людьми путными и данными и тяглыми и з ихъ службами и платы и з дяклы и землями пашными и бортными и съ сеножатми старыми и новыми з леси и з дубровами, и з речками и з крыницами и з ихъ потоки и з ставы и ставици, и з млыны и ихъ вымелки. И з бобровыми гоны из зеремьяны. И з езы рыбными и з даню грошовою и медовою и куничною, и съ всякими иными полатки и податки, которым колвекъ именемъ могутъ названы або менены быти и нынешними и на потомъ будучими и с всимъ правомъ и панствомъ и никого не оставляючи на себе и на наше наследники. А граници тому имену Хворощи и земли з Нарвы реки Супраслею рекою у верхъ до Белогостока, а Бельмъ Стокомъ у верхъ до Студеной Воды подле поль Клепачевичъ до Хворощи реки, и черезъ Хворощу подле межъ Клепачевичъ до истока, а отъ истока подле межъ Олишковыхъ до порослага леса, а отъ порослага лесу дорогою отца моего пана Ивана Ходкевича по грани слуги моего Степана Чаплича, а по грани владыки смоленскаго Иосифа до Роговки, а Роговкою внизъ подле граней роговскихъ до Нарвы, а Нарвою внизъ до вышписаного реки Супраслы (...)”

Тапаграфічныя назвы паўтысячагадовай даўнасьці захаваліся ў агульнасьці па сённяшні дзень. Працэнтаваны фрагмент паказвае колішні гаспадарчы краявід ніжняга міжрэчча Супраслі і Нарвы. Падаўся я пабачыць што тут робіцца цяпер *во имя Божія* ды сённяшні ландшафт тых старонак, а нават далей, дзе Нарва яшчэ не набрала адвагі рашуча павярнуць на захад і крыху бязна вяртаецца на ўсход, у бок сваіх крыніц. У інтэрнэце знайшоў я даволі мне выгадны аўтобусны курс, які ў сем гадзін раніцы меў быць у Ізбшчэ...

Тэкст і фота
Аляксандра ВЯРБІЦКАГА

Каля Нарваўскага нацпарку

Крыж перад Ізбшчэ

На беластоцкім аўтавакзале нечаканасць: ніякага аўтобуса а сёмай ў захарашчанскі бок на вакзальным раскладзе няма. Але на пероне стаіць групка людзей... І сапраўды, у сем пад'язджае аўтобус, толькі не ў Ізбшчэ, але ў Крушэва. Мне розніца невялікая, бо і вёскі гэтыя не надта адсябе адлеглыя. Аўтобусны курс разлічаны на дзяцей, якім трэба ў харашчанскую школу і ён заяджае ў амаль усе вёскі блізкія да шашы, у тым ліку і ў згаданыя ў старым запісе Алішкі. Дзяцей з прыгарадных вёсак збіраецца многа, у Харашчэ аўтобус заяджае набіты бітком. Бо з падбеластоцкіх вёсак людзі не ўцякаюць у вялікі горад, у вялікія блокі, але астаюцца жыць у бацькоўскіх

Сама вёска Крушэва з выгляду даволі вясковая. Працуе там прыватная крама, побач крамы некалькі драхляючых будынкаў, за найбліжэйшым з іх столік, за якім групка моладзі абмяркоўвае смак піва. Аднак гэта вёска не абы-якая! Стэнд у яе цэнтры інфармуе, што з 2000 года мае яна свае сцяг і герб; калі б быў яшчэ гімн, то магла б абвясціць і нейкую форму незалежнасьці ад Харашчы, Беластока ці нават Варшавы. На канцы вёскі школьны будынак з 1927 года, у які архітэктары ўклалі шматок добрай думкі; школа яшчэ працуе, яе патронам сам Юзаф Пілсудскі.

З Крушэва кіруюся ў бок Ізбшчэ, але з гэтай дарогі збівае мяне прынада ў выглядзе інфармацыі пра клад-

Кладка між Сліўнам і Ваневам

хатах. І дзяцей тут шмат, у Баршчэве нават працуе байкаваты дзіцячы садок.

У пачатку Крушэва задзіўляе мураваная каплічка поруч з некалькімі простымі крыжамі з некараваных бярозавых калкоў. Каплічцы больш за дзвесце гадоў. Насупраць яе высіцца корпус ветравога млына, пабудаванага ў 1936 годзе; калі ён перастаў малоць жыхары суседняга двара не ўмелі мне адказаць. Схадзіў я на недалёкую грэблю, па якой некалі пралягала дарога са Старасельцаў у бок Яжэва і праходзіла па мосце цераз Нарву. На ўсходняй апоры моста інфармацыйная табліца „Узарваны мост”, але калі і кім ён быў узарваны — пра гэта ні слова. А навокал грэблі поўна вяды, вока цешыць поўня воднай расліннасці, а вуха — канцэрт птушынага духавога аркестра.

у ў Сліўне. Ну, гэта трэба пабачыць, бо ж я вельмі прыхільны такім аб'ектам. Вабіць таксама касцёл у Ваневе, на супрацьлеглым беразе Нарвы, пабудаваны ў 1887 годзе. І асфальтоўка з ручайкамі свежага асфальту ў прыдарожны роў...

І вось іду я ў бок кладкі ў Ваневе, але маю ўвагу прыцягвае невялікі зараснік з рэшткамі муроў. Перад зараснікам высокі пракатны крыж, а яшчэ раней лістоўніца з замацаванай на ёй таблічкай са зместам: „Miejsce rospalonym kościele. Uszanuj!” І ніякуткай інфармацыі больш. Мо гэта работа нейкіх казакоў з часоў Студзеньскага паўстання ці Першай сусветнай вайны — падумалася мне пра ахутаньня тайнай касцельных руіны.

Падышоў я і да кладкі з нейкай даверлівасцю, што змагу зайсці на другі бераг Нарвы, у Ванева. Аднак

гэта аказалася справай больш складанай, бо і кладка гэтая складаная. Менавіта кладка з памостам пракладзена з боку Ванева толькі да галоўнага рэчышча Нарвы. А на ім два невялікія пачарговыя паромы, аднак без прычала ад Сліўна. І калі больш вяды, на такую кладку трэба дабірацца на лодцы. Праезд „кладкай” каштуе чатыры золоты, са льготай — два. Дзе шукаць экіпажа кладкі — невядома...

У ляску між Сліўнам і Ізбшчэ прыхаваліся могілкі, на іх адмысловая сямейная грабніца сучаснага дызайну. У пачатку Ізбшчэ маю ўвагу прыцягнуў прысадзісты каменны крыж, вакол якога дакладна расчышчаны з расліннасці і прысыпаны жоўтым пяском прамавугольнік — чарговая загадка. З альтанкі ў суседнім панадворку спазіраў у мой бок пажылы мужчына, падаўся я да яго за разгадкай.

Хто і калі паставіў той крыж — невядома. Цяпер той участак з'яўляецца ўласнасцю нейкага вонкавага гаспадара, які і дбае пра яго. Калісь пры тым крыжы спыняліся пахавальныя шэсці, каб вёска развіталася з пакойнікам. Гэта не тое, што цяпер, калі ўкінуць труну ў сямейны і завязуць на могілкі закапаць...

Спытаў я свайго суразмоўцу і пра загадкавы касцёл; вось што ён мне пра яго раскажаў. У гаспадара было сорак гектараў зямлі. І была ў яго адзіная дачка, якая *dostała pomieszania zmysłów*. Чалавек, шукаючы ратунку, ахвяраваў свае гектары пад касцёл. Сталі той касцёл узводзіць, быў назначаны ксёндз. Мой суразмоўца быў у свой час касцельным, гутарыў з ксяндзом і спытаў аднойчы, чаму ксёндз трымае толькі дзве каровы; ксёндз адказаў:

— Ja nie po to uczyłem się na księdza, żeby krówki trzymać. — Тут мой суб'яднік адмыслова пацэрушыў пальцамі. — Ja uczyłem się na księdza po to, żeby pieniądze liczyć!

А прадбачаная парафія мела ўключыць толькі дзве вёскі: Сліўна і Крушэва; якіх жа грошай можна ад іх спадзявацца? І адной ночы прыехалі нейкія нанятыя людзі, аблілі будоўлю палівам і... Гэта фальклорная версія, бо афіцыйная будзе пазней...

Прываду яшчэ вытрымкі з судовага ліста суражскага чыноўніка Марціна Стыцкевіча з 1512 года: „Жаловаль мне игумень супрасльскі Пафнутій на Зеленку Бокиничъ (...) дей Зеленка людемъ моимъ Топильчаномъ отнимаетъ сеножати власную ихъ и силою и гвалтомъ траву покосилъ. (...) и я пыталъ (...) чи маєте вы на то люды которые бы о томъ быти свидомые были что то сеножати ваша была и Бокиничы на то людей сведковъ не подали, а игумень Пафнутій рек, я маю свидки, что то моихъ людей Топильчанъ сенажати, и поставилъ сведковъ людей Андреевыха Минкаревых сливанъ Проня Ивановича, Лохвина брата его, Яца Клишевича, Ежка Игнатовичъ, Яца Ивановича, съ Избижъ Радивона и съ Янкомъ Авксентія Ковалевича, Мацка Струпковича, Гриня Семеновича, Сака, а брата его Пашка, Ивана Давидовичъ, Ходаня брата его, Хоца Ходоровичъ, Олимка Пецевичъ, а Ростовтовъ два брата Едыка а Крася, изъ Туросной Ековыхъ людей, Стась Геневиць а Ланекъ Станко Ляхъ, Андрей Ясевичъ, Иванъ Ходаневичъ”. І жыхары Сліўна, і жыхары Ізбшчэ, і жыхары Турасні сведчылі ў карысьці игумена...

(працяг будзе)

У Ольштыне

Андрэй ГАЎРЫЛЮК

17 сакавіка ольштынскі Цэнтр усходніх даследаванняў наладзіў сустрэчу з Аляксеем Чарняковым, дырэктарам бібліятэкі Расійскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Імануіла Канта ў Калінінградзе. Установа была створана ў 1947 годзе пры заснаванні Калінінградскага педінстытута, які ў 1966 годзе быў перайменаваны ў Калінінградскі дзяржуніверсітэт, а ў 2005 годзе атрымаў імя Імануіла Канта. Дакладчык раскажаў пра гісторыю бібліятэкі, пра яе фонды, якія зараз налічваюць каля шасцісот тысяч асобнікаў, пра яе цяперашнія магчымасці.

Чарговым мерапрыемствам, якое адбылося 18 сакавіка, быў вечар, прысвечаны памяці прафесара Васіля Белаказовіча; прысутнічала каля дваццаці асоб. Прафесар Станіслаў Ахрэмчык раскажаў пра навуковыя дасягненні пакойнага, а прафесар Мечыслаў Яцкевіч — пра яго жыццё і творчасць. Спадар Яцкевіч адзначыў маю — Васіля Белаказовіча

земляка — прысутнасць і запрасіў мяне за стол расказаць пра мае кантакты з відаўскім аднавяскоўцам.

Калі мне было шэсць-сем гадоў, — сказаў я, — тады я пазнаёміўся з 23-гадовым студэнтам Васілём, які прыязджаў да сваёй бабулі Малані, што жыла насупраць нас, і заходзіў да майго бацькі Андрэя расказаць пра Маскву і студэнцкае жыццё. Васіль браў мяне за руку і вёў у вялікі сад, дзе было многа яблынь, сліў, груш ды ляшчын. Садавіну збіралі мы ў кошык, які Васіль прынёс у нашу хату праводзячы мяне; яблыкі і слівы былі вельмі смакавітыя — такіх цяпер няма. Спадар Васіль часта вадзіў мяне па тым садзе, расказваючы, як жывуць рускія ў Маскве; былі гэта незабыў-

ныя хвіліны. Пасля доўга мы не сустракаліся, пакуль нашы дарогі не зышліся ў Ольштыне. У кастрычніку 1993 года, на міжнароднай канферэнцыі славістаў прафесар Васіль Белаказовіч даў мне тры кніжкі з дароўным надпісам. Паказаў ён мне тады таксама „Ніву” ад 10 лістапада 1957 года з ягоным артыкулам „Беларуская мова і польская”; ён ганарыўся „Нівай”!

Пра прафесара Васіля Белаказовіча ўспаміналі яшчэ наша зямлячка Ірэна Машталей, прафесар Зоя Ярашэвіч, прафесар Юлія Януковіч ды д-р Яраслаў Стрыхоўскі, які так разжаліўся па пакойным прафесары, што не мог без хвалявання далей гаварыць. Ды не толькі ён шкадаваў — Васіля Белаказовіча любілі ўсе.

фота Уладзіміра Сідарука

Фота КПП

Нецвярозыя веласіпедысты

Кожнаму вядома, якую небяспеку ў дарожным руху стварае нецвярозы чалавек, а перш за ўсё вадзіцель сродка транспарту. Вынікі паліцэйскага кантролю трываюць грамадства. Для прыкладу, на трэці дзень Вялікадня гайнаўскія паліцэйскія затрымалі ў Белаавежы на Грудках 50-гадовага нецвярозага веласіпедыста, у якога ў час праверкі алкаматам выявілі больш чым 3 прамілі алкаголю.

У той жа дзень пасля абеду функцыянеры дарожнага руху на трасе Тыневічы — Ласінка спынілі 65-гадовага вадзіцеля, у якога выявілі амаль два прамілі. Чарговым парушальнікам аказаўся 63-гадовы жыхар Чаромхі (1,6 праміля.) У наваколлі Нараўкі былі затрыманы 59- і 47-гадовыя нецвярозыя веласіпедысты, у якіх канталёры выявілі па 2,5 праміля алкаголю.

Усе парушальнікі закону будуць прыцягнуты да судовай адказнасці за стварэнне пагрозы выпадку ў дарожным руху.

Знаходка

Эва Рошчанка вучыцца ў Бельскім эканамічным ліцэі. Натурой цікавіцца яна з дзяцінства. Любіць выконваць розныя рэчы з дрэва, захапляецца мастацтвам. У яе дамашніх зборах знаходзіцца шмат цудоўных экспанатаў. Нядаўна папоўніла яна сваю калекцыю прыгожай знаходкай — аленевымі рагамі. А ўгледзела іх з акна рэйкавага аўтобуса едучы ў школу. Прыехаўшы дамоў сказала аб гэтым маці. Жанчыны зразу ж паехалі за здабычай. Было гэта непадалёк за Кляшчэлямі. Без цяжкасці дабраліся ў назначанае месца і забралі разгалінаваныя рогі.

Валейболны турнір

5 красавіка ў адной з гайнаўскіх школ праходзіў I Валейболны турнір за кубак Павятовага каменданта Паліцыі. У спаборніцтвах удзельнічала дзевяць каманд функцыянераў мундзірных служб. У фінале сустрэліся каманды следчага арышту і мясцовай паліцыі. Пераможцамі аказаліся першыя — зборная следчага арышту. Матч закончыўся вынікам 2:1. Кубак уручаў камендант гайнаўскай паліцыі падінспектар Аркадыюш Бяляўскі.

(ус)

Новыя маставыя на васількаўскіх вуліцах

Сёлета ў Васількаве (Беластоцкі павет) новае палатно — асфальтавае — атрымаюць тры вуліцы: Зялёная, Беластоцкая і Пяста. Найбольшы рамонт прадачы на вуліцы Зялёнай. На абочынах яе маставой пракладуць тратуары. Перабудова гэтай вуліцы была неабходная. Яна небяспечная. Сюдоку вучні ходзяць у школу і, як дагэтуль, па маставой.

Зараз на вуліцы Пяста ляжыць ухабісты, поўны выбоін, брук. Сёлета тут будзе пракладзена асфальтавае палатно. Апрача гэтага ў гэтым годзе будуць мадэрнізаваны дарогі з Васількава ў Сахоні і ў Варашылы. Кошт гэтых інвестыцый — у шэсць мільёнаў злотых. Палову гэтай сумы дасць горад (гэта г.зв. „схетыноўка”), а другую палову значаць Васількаўская гміна і Беластоцкі павет.

Вестуны вясны

Пасля снежнай і марознай зімы ў лясах Белаавежскай пушчы зацвілі пралескі. Я і мой брат два тыдні ездзілі ў лес за Капітаншчыну (Нараўчанская гміна), дзе загатаўляем дровы на наступную зіму і назіраем за абуджаючайся да жыцця прыродай. Першыя пралескі зацвілі 25 сакавіка, а ўжо 27 сакавіка было іх шмат.

Сёлета жураўлі прыляцелі 15 сакавіка. Некаторыя з іх засталіся на лясной 10-гектаровай палянцы, якую перасякае рачулка. 26 сакавіка над лесам ляцелі ключом дзікія гусі над Семяноўскім вадасховішчам.

Мы далей сочым за прадвеснікамі ў лясніцтве Крыніца (Надлярніцтва Броўск у Грушках). Да 29 сакавіка не сустрэлі яшчэ белых анемонаў, якіх у нас называюць скароздрай.

(яц)

Адгаданка

Шыфраграма

Літары адгаданых слоў, перанесеныя згодна з іх парадкавымі нумарамі ў клеткі роспісу, складуць рашэнне — азербайджанскую пагаворку.

- канструяванне прамысловых вырабаў на прынцыпах спалучэння зручнасці, эканамічнасці і прыгажосці = 16 _ 6 _ 17 _ 25 _ 15 _ 5 _ ;
- ручная зброя з цецівой для пу-

- ску стрэл = 26 _ 1 _ 24 _ ;
3. прозвішча аўтара „Палескай хронікі” = 7 _ 18 _ 8 _ 9 _ 4 _ ;
4. найбольш прыдатная для нейкай дзейнасці частка года = 10 _ 11 _ 12 _ 14 _ 13 _ ;
5. паслухмянае дзіця = 20 _ 21 _ 19 _ 23 _ ;
6. цяжкае парушэнне функцый арганізма ў выніку моцнага вонка-

- вага ўздзеяння = 22 _ 3 _ 2 _ . (ш)
- Сярод чытачоў, якія на працягу месяца дашлюць у рэдакцыю правільныя адказы, будуць разыграны кніжныя ўзнагароды.
- Адказ на адгаданку з 12 нумара Выхі, гета, дзед, жорны, Йена, кайназой, лоўж, манекен, мача, Мележ, мыс, Ной, Об, песня, Пірын,

Сыс, удаў, хімія, цівун, Чылі, Яўза.
 Рашэнне: **На вуліцы, мне не чужой, вітаем мы сівых пенсіянераў, намнога болей іх, чым піянераў, няўжо й калыска сыдзе за дзяжой?**
 Кніжныя ўзнагароды высылаем Аляксандру Дабчынскаму і Лукашу Пацэвічу з Беластока.

Ніва PL ISSN 0546-1960 NR INDEKSU 366714
 Выдавец: Праграма рэдакцыі „Ніва”.
 Старшыня: Яўген Вапа.
 Адрас рэдакцыі: 15-959 Białystok 2, ul. Zamenhofska 27, skr. poczt. 84.
 Тэл./факс: (+48 85) 743 50 22.
 Internet: <http://niva.iig.pl/>
 E-mail: redakcja@niva.iig.pl
 Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Галоўны рэдактар: Яўген Вапа.
 Намеснік гал. рэдактара: Віталь Луба.
 Тэхнічны рэдактар: Адам Паўлоўскі.
 Рэдактар „Зоркі”: Ганна Кандрацюк-Свярбубская.
 Публіцысты: Міхась Андрасюк, Мікола Ваўранюк, Аляксандр Вярбіцкі, Ганна Кандрацюк-Свярбубская, Ілона Карпюк, Міраслава Лукша, Аляксей Мароз, Мацей Халадоўскі, Віктар Сазонаў, Уладзімір Хільмановіч, Міхась Сцяпанюк.
 Канцэлярыя: Галіна Рамашка.
 Друкарня: „Orhdruk”, Białystok.
 Тэкстаў не замовітых рэдакцыя не зwraca.

Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstów nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
 Prenumerata krajowa Termin przyjmowania wpłat do 5-go dnia każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe na terenie województwa podlaskiego oraz oddziały „RUCH” i „KOLPORTER” na terenie całego kraju. Cena prenumeraty kwartalnej — 32,5 zł., półrocznej — 65 zł., rocznej — 130,5 zł.

Prenumerata z wysyłką za granicę Wpłaty przyjmuje „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa; telefony: +48(0)22 53-28-823 — prenumerata płatna w walucie obcej, 0-2253-28-816, 53-28-819; — prenumerata płatna w PLN; nr faxu: 0-2253-28-734
 Prenumerata w redakcji Planowana ilość numerów „Niwu” w 2010 roku — 52.
 Poczta zwykła: Cena 1 egz. wraz z wysyłką w kraju wynosi 4,2 zł. Cena 1 egz. wraz z wysyłką za

granice — kraje europejskie — 6,50 zł. — kraje pozaeuropejskie — 5,70 zł.
 Poczta lotnicza: Cena 1 egz. wraz z wysyłką za granicę: — kraje europejskie — 6,50 zł. — Ameryka Północna, Afryka — 6,90 zł., — Ameryka Południowa — 8,30 zł., — Australia i Oceania — 10,50 zł.
 Wpłaty przyjmuje: Rada Programowa Tygodnika „Niwa”, BANK PEKAO S.A. O/Białystok 38 1240 5211 1111 0000 4929 0945
 Nakład: 1 250 egz.

Развітанне з архіепіскапам Міранам

(Варшава 19.04.2010)

Мітрапаліт Сава

Міністр абароны
Багдан Кліх

Міністр адукацыі
і вышэйшага школьніцтва
Барбара Кудрыцкая

Еўрадэпутат
Міхал Камінскі

Злева: Віцэ-прэм'ер Вальдэмар Паўляк,
еўрадэпутат Яраслаў Капіноўскі,
каталіцкі мітрапаліт гданьскі
Славоі-Лешак Глудзь

Фотарэпартаж
Ганны КАНДРАЦЮК

25.04 – 01.05

(22.03. – 20.04.) 23-27.04. неспакой і рассянасць. Не будзе прыемнай атмасфера на працы, а зайздасць некаторых прынясе табе прыкрасці. Не дазволь, каб фрустрацыя і расчараванне партнёра абярнуліся супраць цябе. Асоба, якая была пакуль супраць, схіліцца да цябе.

(21.04. – 21.05.) Да 27.04. чакаюць цябе бяссонныя ночы; рассянасць. Ды шмат тваіх спраў абярнецца ў добры бок. Добра выкарыстаеш час, рэалізуючы свае мэты, ды муш быць паслядоўным, рашучым і упэўненым. Добрую ідэю падкажуць табе Блізны.

(22.05. – 22.06.) Да 27.04. да нейкіх спраў будзеш брацца паспешліва і можаш шмат у чым памыліцца. Паправацца твае адносіны з людзьмі, асабліва любоўныя. Варта слухаць старэйшых і вопытных людзей; можаш спакойна абпірацца на іх погляды. На працы шанец здабыць лепшую пасаду; ды пільнуйся, тут можа быць „гак”. Еж рыбу.

(23.06. – 23.07.) Адкрыюцца перад табой новыя магчымасці. Будзеш проста ззяць. Можаш рызыкнуць у фінансах. Ды з 26 да 30.04. чамусьці будзеш маркотны, што знеахвоціць да цябе блізкіх. А варта прыемна, спакойна правесці гэты час. Хоць дома можа трапіцца аварыя.

(24.07. – 23.08.) Да 27.04. можаш найлепш правесці свае планы. Ды не ідзі напраткі, бо можаш папсаваць тое, што збудаваў. Турбаваць цябе будуць дробныя, ды кляпатлівыя праблемы ў кантактах са знаёмымі. Адзін з іх схоча ўрэзаць табе праўду-матку; падумай, у чымсьці можа і мае рацыю?..

(24.08. – 23.09.) Адпачывай, не накружвайся. На экзамены ідзі выспаны і сыты. Поўня Месяца 28.04. раскрэціць асобы, якія толькі прытвараюцца тваімі сябрамі. Супрацоўнічай з іншымі. Пры нагодзе даведаешся, хто з іх найбольш табе спрыяе. Незалежна ад віраванняў у фірме, акружаць цябе будуць прыемныя і ахвотныя да дапамогі людзі.

(24.09. – 23.10.) Свабодныя Шалі маюць шанец стварыць трывалую пару. Добра ацэніш сітуацыю. Трэба будзе ў нечым паскупіць, асабліва Шалям, якія вядуць свой інтарэс. Будзь шчыры ў адносінах да іншых, нават калі хтосьці пакрыўдзіцца. Дзякуючы канкрэтным заняткам вырвешся з меланхоліі. Цешся і дробнымі поспехамі.

(24.10. – 22.11.) Паправацца суседскія стасункі. Варта аднавіць і забытыя кантакты. Можа намовіць цябе асоба, якой давярался, да змены занятку ці спецыяльнасці; будзь прытым асцярожны. Давярай інтуіцыі. І не растрачвай сябе ў даванні іншым. Можаш стаць лідарам групы.

(23.11. – 22.12.) Працавіты тыдзень, ды знайдзі час на адпачынак (схадзі ў кіно, на масаж, з'ездзі куды-небудзь). Вялікая папулярнасць, таксама і ў асоб другога полу. З адказам на прапановы пачакай. Слухай голас сэрца, на паддавайся націскам; інтуіцыя падкажа найлепшы выхад. Не прыспешвай ходу падзей. Каля 25.04. з-за замяшання могуць папсавацца вынікі тваіх высілкаў.

(23.12. – 20.01.) 25-26.04. можаш падпісаць карысную дамову. Будзеш выглядаць хораша і модна. Апазіцыя Сатурна з Уранам (25-29.04.) паставіць цябе перад цяжкім выбарам; ні адзін выхад не будзе ідэальным. Пільнуйся, каб не ўблытацца ў даўгі.

(21.01. – 19.02.) 25-26.04. будзеш прыкмечаны і пахвалены. Ды працы прыхаце будзь ісці як па грудзе. Свабоднага Вадалея будуць сватаць. 25-29.04. старайся не паддавацца эмоцыям. Пераканаешся, як выглядае твая пазіцыя ў фірме.

(20.02. – 21.03.) Дзякуючы прадымальнасці можаш шмат зарабіць. Удасца ўзяцца за карысныя дамовы. Не адкладвай спраў на пасля, куй жалеза пакуль гарачае. Дробныя змены, якія паправаць якасць жыцця. Можаш выбрацца на вялікія пакупкі. Харошыя моманты з сямей, рэгенерацыя сілы.

Агата АРЛЯНСКАЯ